

Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsinin icrası barədə

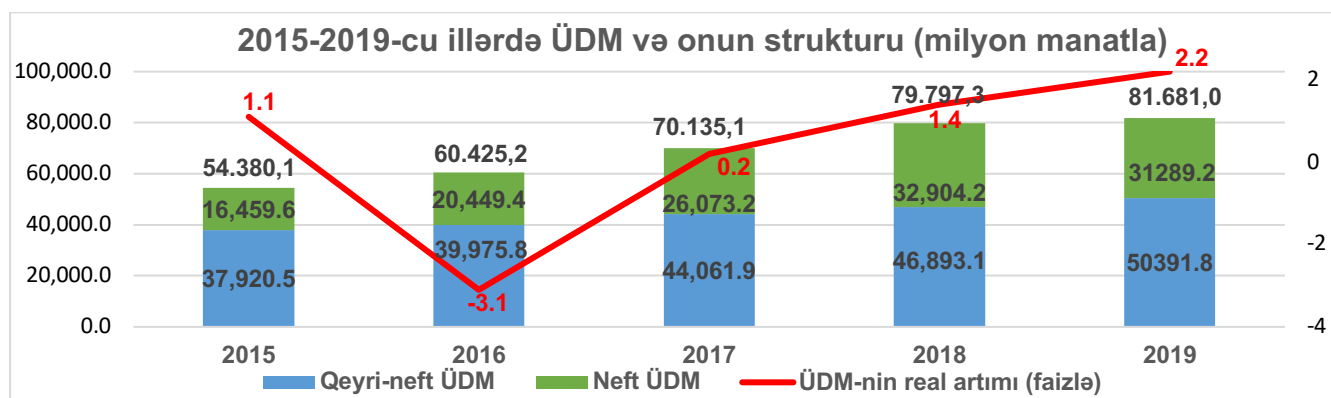
H E S A B A T

“Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 20.2-1-ci maddəsinə əsasən “Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsinin icrası haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanun layihəsi və müvafiq hesabat hazırlanmışdır. Hesabat 2019-cu ildə Azərbaycan Respublikasında formalaşmış makroiqtisadi mühiti, dövlət maliyyəsinin idarə olunmasının təkmilləşdirilməsi, o cümlədən yeni büdcə qaydasının tətbiqi və onun nəticələri, 2019-cu il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulan gəlir və xərclərin icra göstəriciləri, il ərzində dövlət borclanmasına dair vəziyyəti, ehtiyat və məqsədli büdcə fondlarının vəsaitindən istifadə haqqında və digər zəruri məlumatları özündə əks etdirir.

1. 2019-cu ildə makroiqtisadi mühit

2019-cu il ölkədə makroiqtisadi sabitliyin daha da möhkəmləndirilməsi, iqtisadi artımın sürətlənməsi və fiskal dayanıqlılığın gücləndirilməsi fonunda əlverişli xarici iqtisadi mövqeyin formalaşması, eləcə də qeyri-neft sektorunun ixrac potensialının genişlənməsi ili kimi səciyyələnmişdir. Tədiyyə və ticarət balanslarındakı müsbət dinamika, monetar və fiskal siyasətin sıx əlaqələndirilmiş şəkildə həyata keçirilməsi nəticəsində milli valyutanın mübadilə məzənnəsinin sabitliyi qorunmuş, təkrəqəmli inflyasiya səviyyəsinə nail olunmuş, bütövlükdə iqtisadiyyatda 2,2 faiz real artımla 81,7 milyard manat dəyərində ümumi daxili məhsul (bundan sonra - ÜDM) istehsal edilmişdir. Adambaşına düşən ÜDM-in həcmi 8247,0 manat təşkil etmişdir.

İqtisadiyyatın qeyri-neft sektorunda 2018-ci illə müqayisədə 3,5 faiz real artım əldə edilmişdir. Qeyri-neft ÜDM-in tərkibində aparıcı rola malik kənd təsərrüfatında 7,3 faiz, turizmde 6,4 faiz, nəqliyyat sektorunda isə 1,0 faiz real artım müşahidə edilmişdir. İqtisadiyyatın diversifikasiyasının sürətləndirilməsi və qeyri-neft sektorunun dinamik inkişafı təmin edilmiş və bu da öz növbəsində ümumilikdə iqtisadiyyatın müxtəlif sektorlarında canlanmaya səbəb olmuşdur. Milli iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətinin yüksəldilməsi, eyni zamanda dünya iqtisadiyyatına inteqrasiyanın sürətləndirilməsi məhsul buraxılışının və istehsalın genişlənməsi üçün müsbət zəmin yaratmışdır.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi

2019-cu ildə ÜDM-in pay bölgüsündə ən böyük (41,4 faiz) çəkiyə malik sənayedə 33,8 milyard manatlıq, kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıqda 4,7 milyard manatlıq (xüsusi çəkisi 5,7 faiz), tikintidə 5,9 milyard manatlıq (xüsusi çəkisi 7,3 faiz) əlavə dəyər istehsal edilmişdir. Xidmət sahələrinin istehsalında yaranan əlavə dəyər ÜDM-in 36,9 faizini, o cümlədən ticarət və nəqliyyat vasitələrinin təmiri üzrə xidmətlər 10,0 faiz, nəqliyyat və anbar təsərrüfatı 6,0 faiz, turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai iaşə xidmətləri sahəsi 2,4 faiz, informasiya və rabitə xidmətləri 1,8 faiz,

digər xidmət sahələri isə 16,7 faiz təşkil etmişdir. Məhsula və idxala xalis vergilər ÜDM-in strukturunda 8,7 faizə bərabər xüsusi çəkiyə malik olmuşdur.

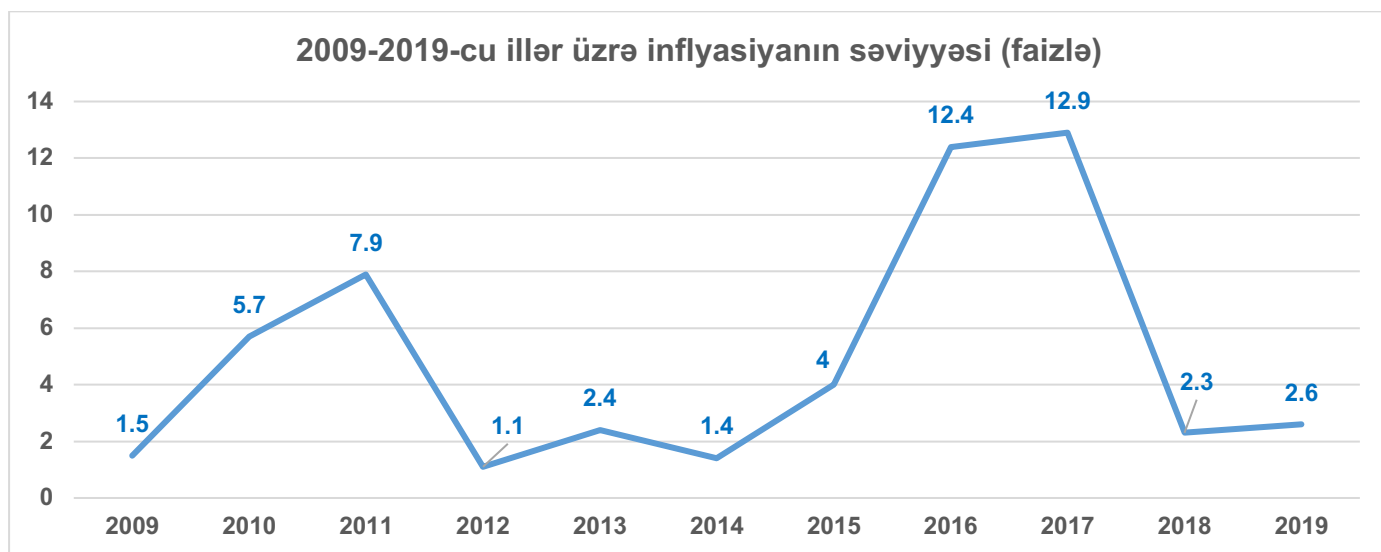
Əhalinin nominal gəlirlərinin həcmi 2018-ci ilə nisbətən 7,4 faiz artaraq 57,0 milyard manata çatmış, hər nəfərə düşən gəlir 6,5 faiz artaraq 5758,6 manat olmuşdur ki, bu da orta hesabla ayda 479,9 manata bərabər olmuşdur.

Hesabat ilində ölkə üzrə orta aylıq əməkhaqqı 2018-ci ilə müqayisədə 16,6 faiz artaraq 634,8 manat təşkil etmişdir. Qiymət indeksi ilə müqayisədə isə əhali gəlirləri və orta aylıq əməkhaqqının müvafiq olaraq 4,8 faiz və 14,0 faiz yüksək olması real alıcılıq qabiliyyətinin də artmasına səbəb olmuşdur.

Dövlətin məcmu valyuta ehtiyatlarının həcmi hesabat ilində 6,6 milyard ABŞ dolları artaraq 2020-ci ilin 1 yanvar tarixinə 51,1 milyard ABŞ dollarına çatmaqla ümumi daxili məhsulu 6,3 faiz üstələmişdir. Bu göstərici xarici dövlət borcundan təqribən 5 dəfə çox olmaqla 4 ilə yaxın bir dövr üzrə mal və xidmətlərin idxalına bərabərdir.

2019-cu ildə əsas kapitala yönəldilən vəsait ümumilikdə 17,2 milyard manata bərabər olmuşdur ki, bu da 2018-ci ilə müqayisədə 2,3 faiz azdır. Bu azalma neft sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmində azalması ilə bağlı olmuş, digər tərəfdən qeyri-neft sektoruna ayrılan vəsaitin həcmi isə 1,9 faiz, o cümlədən qeyri-neft sənayesinə qoyulmuş investisiyalar 23,0 faiz artmışdır. Maliyyə mənbələrinin strukturunda daxili mənbələrin həcmi 12,0 milyard manat olmaqla 69,8 faizi təşkil etmişdir.

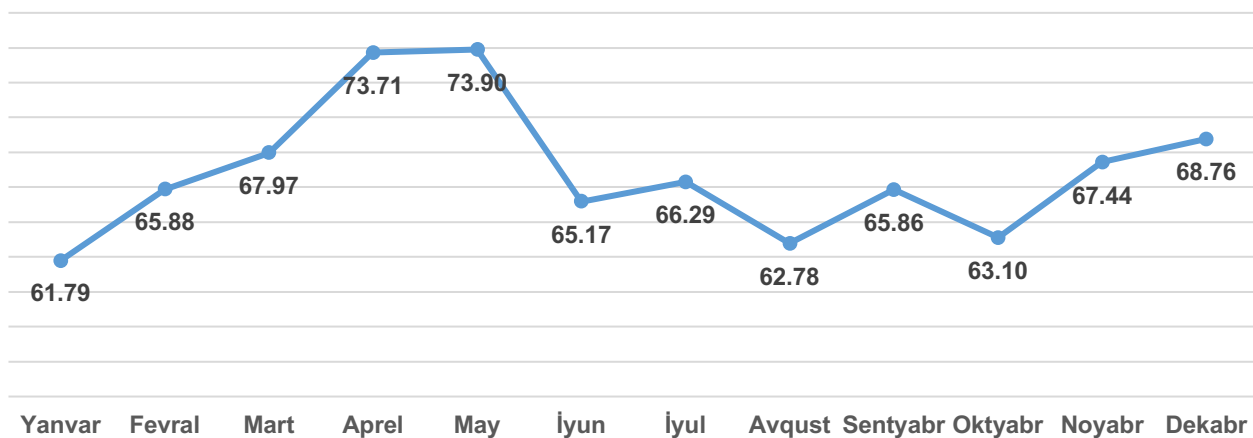
Hesabat ilində istehlak qiymətlərinin indeksi (inflyasiya) 2,6 faiz təşkil etmişdir.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi

Qlobal enerji qiymətlərində müşahidə edilən dalğalanmalar nəticəsində “Azəri Layt” markalı xam neftin bir barelinin dünya bazarlarında satış qiyməti 2019-cu ildə orta hesabla 66,9 ABŞ dolları səviyyəsində qərarlaşmış və 2018-ci ilə nisbətən 8,5 faiz az olmasına baxmayaraq, büdcədə nəzərdə tutulmuş qiymət göstəricisi ilə müqayisədə 11,5 faiz çox olmuşdur.

**2019-cu üzrə "Azəri Layt" markalı neftin bir barelinin
ixrac qiyməti (ABŞ dolları ilə)**

Mənbə: Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyi (AZƏRTAC)

2019-cu il üzrə tədiyə balansının ümumi profisiti 5,1 milyard ABŞ dolları təşkil etmişdir. Belə ki, cari hesab balansında 4,4 milyard ABŞ dolları dəyərində profitin əldə edilməsi tədiyə balansının ümumi saldusunun artmasına gətirib çıxarmışdır. Cari əməliyyatlar balansındakı profisit əsasən ticarət balansındakı profitin hesabına formalaşmışdır.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin təqdim etdiyi məlumata əsasən hesabat ilində xarici ticarət üzrə əməliyyatların həcmi 33,1 milyard ABŞ dolları olmuşdur ki, bunun da 13,7 milyard ABŞ dolları idxal əməliyyatlarının, 19,5 milyard ABŞ dolları isə ixrac əməliyyatlarının payına düşmüşdür. Nəticədə xarici ticarət hesabında 5,8 milyard ABŞ dolları həcmində müsbət saldo yaranmışdır. Hesabat ilində xarici ticarət dövriyyəsində qeyri-neft məhsullarının ixracı 2018-ci ilə nisbətən faktiki qiymətlərlə 13,9 faiz, real ifadədə isə 7,8 faiz artmışdır.

2. Dövlət maliyyəsinin idarə olunmasının təkmilləşdirilməsi sahəsində görülmüş işlər

“Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi”ndə fiskal dayanıqlılığın gücləndirilməsi və davamlı monetar siyasətin qəbul edilməsi əsas strateji hədəflərdən biri kimi qarşıya qoyulmuş və bu hədəfin reallaşdırılması istiqamətində büdcə qaydasının və Ortamüddətli Xərclər Çərçivəsinin (bundan sonra -OMXÇ) mərhələli tətbiqi nəzərdə tutulmuşdur.

Qeyd olunan tədbirlərin icrası ilə bağlı son illərdə ölkəmizdə dövlət maliyyəsinin idarə olunmasının təkmilləşdirilməsi istiqamətində bir sıra mühüm və genişmiqyaslı islahatlar həyata keçirilmişdir. Orta və uzunmüddətli makroiqtisadi dayanıqlığı, maliyyə və borc intizamını təmin edən büdcə siyasətinin reallaşdırılması üçün makroiqtisadi və fiskal çərçivəni müəyyən edən büdcə qaydasının normativ hüquqi bazası formalaşdırılmış və 2018-ci ildən onun tətbiqinə başlanılmışdır. Bununla əlaqədar 2018-ci ildə “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa müvafiq dəyişikliklər edilmiş və 2019-cu ilin icmal və dövlət büdcəsinin parametrləri yeni büdcə qaydasına uyğun olaraq müəyyən edilmişdir.

Büdcə qaydasının tətbiqində əsas məqsəd büdcə xərclərinin protsikiilliyinin azaldılması və maliyyə dayanıqlılığının təmin edilməsidir. Ölkəmizdə hazırda tətbiq olunan büdcə qaydası kombine olunmuş fiskal qayda kimi səciyyələndirilə bilər. Belə ki, bu qayda özündə həm xərc

qaydasını (icmal büdcə xərclərinin yuxarı həddinin artımına tətbiq olunan real 3 faizlik artım məhdudiyyəti və xərclənə bilən neft gəlirlərinin yuxarı həddinin müəyyən edilməsi), həm büdcənin qeyri-resurs balansının hədəflənməsi qaydasını (proqnozlaşdırılan ildə icmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft ÜDM-ə faiz nisbətinin əvvəlki ilin müvafiq göstəricisindən çox olmamasının hədəflənməsi), həm də borc qaydasını (“Azərbaycan Respublikasında dövlət borcunun idarə edilməsinə dair orta və uzun müddət üçün Strategiya”da dövlət borcu ilə bağlı nəzərdə tutulmuş hədəf və məhdudiyyətlər) ehtiva edir.

2019-cu ildə büdcənin sabitliyini və dövlət maliyyə sisteminin uzunmüddətli dayanıqlığını təmin etmək məqsədilə qüvvədə olan büdcə qaydasının təkmilləşdirilməsinə ehtiyac yaranmışdır. Belə ki, icmal büdcə xərclərinin yuxarı həddinin qüvvədə olan 3 faizlik artım məhdudiyyəti saxlanılmaqla növbəti il üçün inflyasiya proqnozu nəzərə alınaraq müəyyən edilməsi ilə bağlı “Büdcə sistemi haqqında” Qanunda və “Büdcə qaydasına uyğun icmal büdcə xərclərinin yuxarı həddinin hesablanması Qaydası”nda dəyişikliklər edilmişdir.

Büdcə qaydasına əsasən əvvəlcə xalis maliyyə aktivləri (bundan sonra - XMA) əsasında proqnozlaşdırılan il üçün xərclənə bilən neft gəlirlərinin yuxarı həddi hesablanır, daha sonra xərclənə bilən neft gəlirləri ilə icmal büdcənin proqnozlaşdırılan qeyri-neft gəlirlərinin cəmi əsasında icmal büdcə xərclərinin yuxarı həddi müəyyən olunur. Proqnozlaşdırılan il üçün icmal büdcə xərclərinin yuxarı həddi real ifadədə (proqnozlaşdırılan inflyasiyaya nəzərə alınmaqla) 3 faizdən çox artırılı bilməz. Bu baxımdan da XMA əsasında hesablanmış icmal büdcə xərclərinin yuxarı həddi cari ilin təsdiq edilmiş icmal büdcə xərclərinin növbəti il üzrə proqnozlaşdırılan inflyasiyaya indeksləşdirilmiş göstəricisinin 3 faiz artımından çox olarsa, icmal büdcə xərclərinin yuxarı həddi 3 faizlik real artıma bərabər götürülür.

Bununla yanaşı, büdcə qaydasına əsasən növbəti büdcə ili üzrə icmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft ÜDM-ə faiz nisbəti cari ilin müvafiq göstəricisindən az olması hədəflənir. Bu hədəf təmin olunmadıqda isə növbəti büdcə ili üzrə müəyyən edilmiş icmal büdcə xərclərinin yuxarı həddinin hədəfə uyğun azaldılması nəzərdə tutulmuşdur. 2019-2022-ci illər üzrə icmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft ÜDM-ə faiz nisbəti üzrə hədəflər aşağıdakı kimi müəyyən edilmişdir:

İllər	2019	2020	2021	2022
icmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft ÜDM-ə nisbəti üzrə müəyyən edilmiş hədəflər, %-lə	-31,1	-30,1	-29,1	-28,1

2019-cu il üzrə icmal büdcə xərclərinin və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı hədləri büdcə qaydasına uyğun olaraq hesablanmış və müvafiq olaraq 27370,9 milyon və 11364,3 milyon manat təsdiq edilmişdir. Eyni zamanda icmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft ÜDM-ə nisbəti 2018-ci ilin müvafiq göstəricisindən (-33,2 faiz) az olmaqla -31,1 faiz olması hədəflənmişdir.

2019-cu il icmal büdcənin xərcləri 26506,1 milyon manat və ya 96,8 faiz icra olunmuş, Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfert isə proqnoz göstəricisinə qarşı 100,0 faiz icra olunaraq 11364,3 milyon manata bərabər olmuşdur.

2019-cu il üzrə icmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft ÜDM-ə nisbəti faktiki icra göstəriciləri əsasında hesablandıqda -31,1 faiz hədəfə qarşı -26,6 faiz təşkil etmişdir. Bu göstəricinin hədəflə müqayisədə daha çox azalması, yəni icrada daha əlverişli dinamika nümayiş etdirilməsi ilk növbədə vergi və gömrük orqanları tərəfindən qeyri-neft büdcə daxilolmaları üzrə proqnozların artıqlaması ilə icra edilməsi, habelə xərclər üzrə qənaətin əldə edilməsi ilə bağlı olmuşdur.

Qeyd olunanlarla yanaşı, dövlət xərclərinin səmərəliliyinin və ünvanlılığının artırılması və nəticəəsaslı büdcə mexanizminə keçidin təşkil olunması məqsədilə “Ortamüddətli xərclər

çərçivəsinin hazırlanması Qaydası” təsdiq edilmişdir. 2020-ci ildən başlayaraq büdcə xərclərinin funksional təsnifatının “Təhsil”, “Kənd təsərrüfatı” və “Ətraf mühitin mühafizəsi” bölmələri üzrə OMXÇ-nin tətbiqi nəzərdə tutulur.

İcmal və dövlət büdcəsinin proqnozlaşdırılması və tərtibi, o cümlədən ortamüddətli xərclər çərçivəsinin hazırlanması prosesinin avtomatlaşdırılması, habelə makroiqtisadi proqnozların və digər məlumatların integrasiyası, eləcə də dövlət xərclərinin səmərəliliyinin və effektivliyinin təhlilinin aparılmasında informasiya texnologiyaları həllərindən istifadə məqsədilə vahid informasiya sisteminin qurulması və tətbiqi üçün işlər intensiv şəkildə icra olunmaqdadır.

3. 2019-cu ildə dövlət büdcəsinin icrasına dair göstəricilər

3.1. Dövlət büdcəsinin gəlirləri

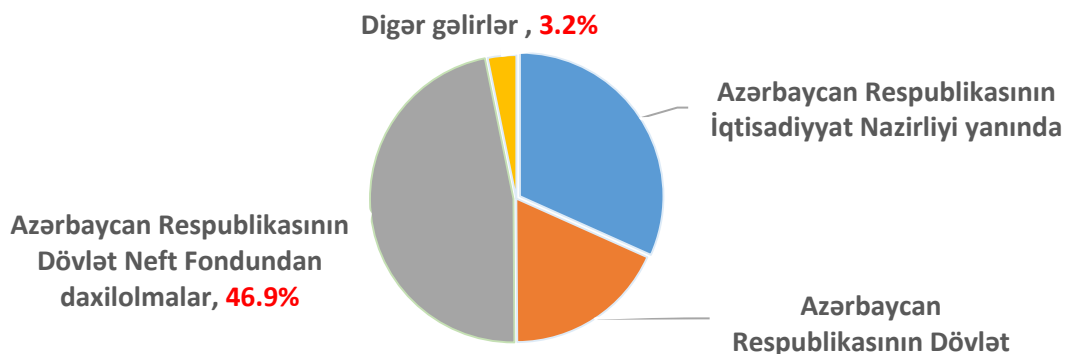
2019-cu il iqtisadi fəallığın artması, məcmu təklifin istiqamətlərinin genişlənməsi meyillərinin davam etməsi ilə səciyyələnmişdir. Ölkədə həyata keçirilən sosial-iqtisadi islahatlar, o cümlədən kölgə iqtisadiyyatının, qeyri-rəsmi məşğulluğun səviyyəsinin azaldılması və şəffaflığın artırılması istiqamətində görülən tədbirlər, minimum əməkhaqqının, o cümlədən dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlarda çalışanların əməkhaqlarının artırılması və digər sosial islahatların istehlaka təsiri, idxal əməliyyatlarına nəzarət tədirlərinin gücləndirilməsi kimi amillər 2019-cu ildə ölkənin gəlirlərinin formalaşmasında mühüm rol oynamış, büdcə-vergi siyasətinin əsas prioritet istiqamətlərindən olan qeyri-neft sektorunun dinamik inkişafına müsbət təsir göstərmişdir.

2019-cu ildə dövlət büdcəsinin gəlirləri 23168,0 milyon manat proqnoza qarşı 24218,1 milyon manat təşkil etmişdir. Proqnozla müqayisədə 1050,1 milyon manat və ya 4,5 faiz, 2018-ci illə müqayisədə isə 1709,2 milyon manat və ya 7,6 faiz çox icra təmin olunmuşdur.

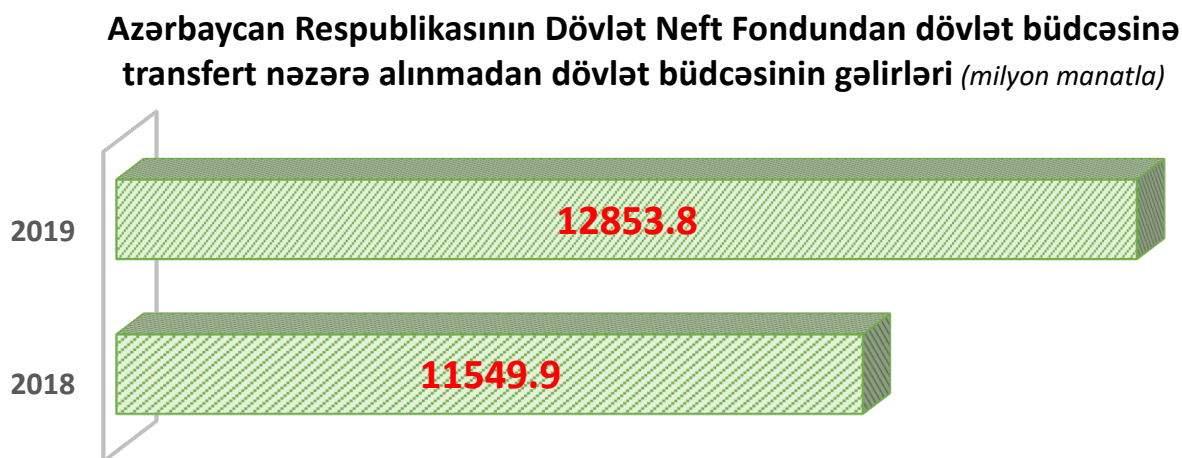
Dövlət büdcəsi gəlirlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi 2019-cu ildə 29,6 faiz təşkil etmişdir ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 1,4 faiz-bənd çoxdur.

Dövlət büdcəsinin gəlirlərinin 7672,3 milyon manatı və 31,7 faizi Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin, 4408,6 milyon manatı və ya 18,2 faizi Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin xətti ilə daxilolmaların, 11364,3 milyon manatı və ya 46,9 faizi Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfertin, 772,9 milyon manatı və ya 3,2 faizi digər gəlirlərin (578,9 milyon manatı büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən, 182,6 milyon manatı sair daxilolmalardan, 11,4 milyon manatı dövlət əmlakının, özəlləşdirilən dövlət müəssisə və obyektlərinin altındakı torpaqların icarəyə verilməsindən daxilolmalardan) payına düşür.

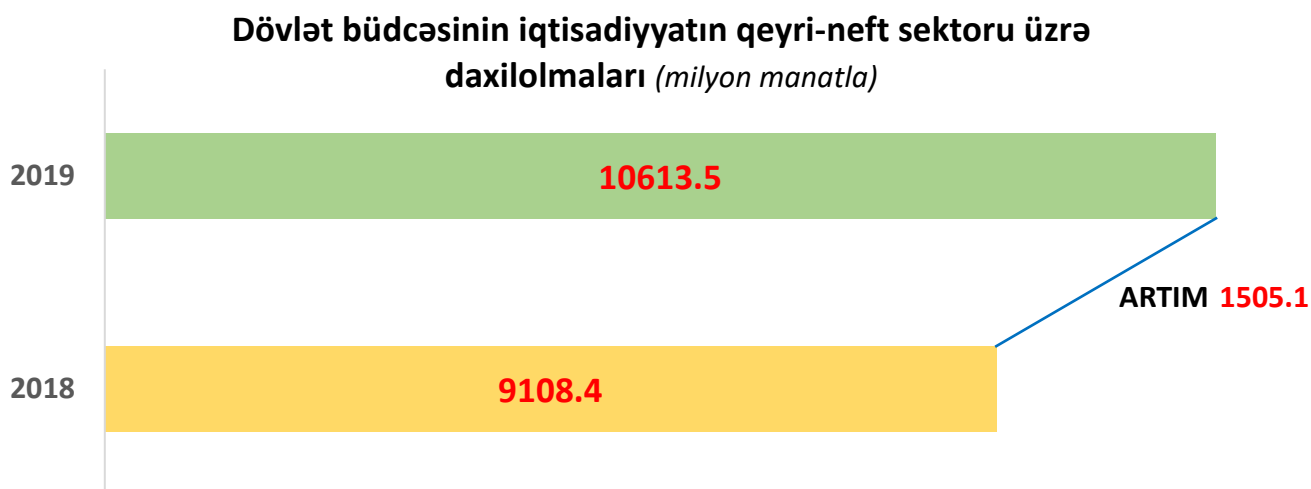
Dövlət büdcəsi gəlirlərinin strukturu (faizlə)

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfert nəzərə alınmadan 2019-cu ildə dövlət büdcəsinin gəlirləri 12853,8 milyon manat təşkil etmişdir ki, bu da 2018-ci ilə müqayisədə 1303,9 milyon manat və ya 11,3 faiz çoxdur.

Dövlət büdcəsinin gəlirlərində iqtisadiyyatın qeyri-neft sektoru üzrə daxilolmaları 2019-cu ildə 10613,5 milyon manat olmuşdur ki, bu da 2018-ci ilə müqayisədə 1505,1 milyon manat və ya 16,5 faiz çoxdur.

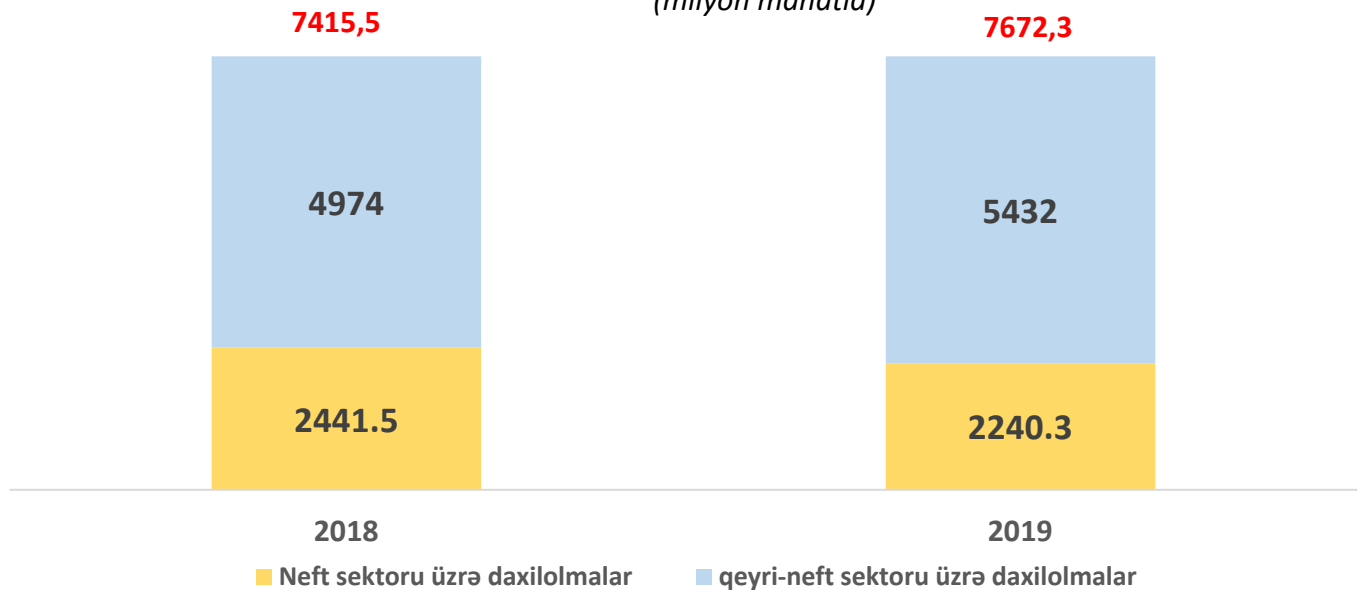
Dövlət büdcəsinin gəlirlərində neft sektoru üzrə daxilolmalar 2019-cu ildə 13604,6 milyon manat olmuşdur ki, bu da 2018-ci ilə müqayisədə 204,1 milyon manat və ya 1,5 faiz çoxdur.

2019-cu ildə Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin xətti ilə daxilolmalar 7316,0 milyon manat proqnoza qarşı icra 7672,3 milyon manat və ya 356,3 milyon manat (4,9 faiz), 2018-ci ilə müqayisədə isə 256,8 milyon manat və ya 3,5 faiz çox olmuşdur.

Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin xətti ilə dövlət büdcəsinə daxil olan vəsaitin 5432,0 milyon manatı və ya 70,8 faizi qeyri-neft sektorunun, 2240,3 milyon manatı və ya 29,2 faizi neft sektorunun payına düşmüşdür. Neft sektoru üzrə daxilolmaların 62,9 faizini və ya 1409,3 milyon manatını Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin, 37,1 faizini və ya 831,0 milyon manatını isə neft-qaz sahəsində hasilatın pay bölgüsü sazişləri çərçivəsində fəaliyyət göstərən podratçı təşkilatların mənfəət vergisi təşkil etmişdir.

Vergi orqanlarının dövlət büdcəsinə təmin etdiyi daxilolmalar

(milyon manatla)

2019-cu ildə Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin xətti ilə daxilolmalar 3702,0 milyon manat məbləğində proqnoza qarşı 4408,6 milyon manat təşkil etmiş və ya 706,6 milyon manat (19,1 faiz) çox icra olunmuşdur. 2018-ci illə müqayisədə isə 974,6 milyon manat və ya 28,4 faiz çox daxilolmalar təmin olunmuşdur. Artımın əsas səbəbi qeyri-neft sektoru üzrə idxalın 21,9 faiz artması, gömrük sistemində “Yaşıl dəhliz”in tətbiqi, kölgə iqtisadiyyatı ilə bağlı mübarizə və risklərin idarə edilməsi mərkəzi tərəfindən məlumatların əvvəlcədən sistemə ötürülməsi ilə şəffaflığın təmin olunması, ixracatçı ölkələrdən məlumatların sistemə daxil olması ilə idxalçılar tərəfindən süni qiymət azalmalarının qarşısının alınması hesabına olmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsinin gəlirlərinin mədaxil mənbələri üzrə proqnozun icrası aşağıdakı kimi olmuşdur:

Fiziki şəxslərdən gəlir vergisi üzrə 880,0 milyon manat proqnoza qarşı icra 952,1 milyon manat və ya 108,2 faiz olmuşdur. Artım qeyri-rəsmi məşğulluq səviyyəsinin azalması, yeni iş yerlərinin açılması, ölkə üzrə minimum əməkhaqqının və dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlarda çalışanların əməkhaqlarının artırılması ilə bağlı olmuşdur. Belə ki, ölkə üzrə orta aylıq əməkhaqqı 2019-cu ildə 634,8 manat olmuşdur ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 16,6 faiz çoxdur.

Hüquqi şəxslərin mənfəət (gəlir) vergisi üzrə 2670,4 milyon manat proqnoza qarşı icra 2546,0 milyon manat və ya 124,4 milyon manat az (95,3 faiz) olmuşdur. 2018-ci ilin müvafiq göstəricisi ilə müqayisədə isə 46,3 milyon manat və ya 1,9 faiz çox olmuşdur.

Proqnozun kəsirlə icra olunmasının əsas səbəbi “Azəri”, “Çıraq” yataqlarının və “Günəşli” yatağının dərinlikdə yerləşən hissəsinin birgə işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü Sazişləri çərçivəsində fəaliyyət göstərən podratçılar üzrə neft hasilatının 26.3 milyon ton və ya proqnozla nəzərdə tutulduğundan 0,6 milyon ton az olması, qeyri-neft sektoru üzrə fəaliyyət göstərən bir sıra vergi ödəyiciləri üzrə hesablanmış vergilərin artıq ödəmə hesabına əvəzləşdirilməsi nəticəsində mənfəət vergisinin azalması ilə bağlı olmuşdur.

Bu tədiyə növü üzrə daxil olan vəsaitin 56,9 faizi və ya 1449,3 milyon manatı qeyri-neft sektorunun, 43,1 faizi və ya 1096,7 milyon manatı neft sektorunun payına düşmüşdür. Neft sektoru üzrə mənfəət vergisindən daxilolmaların 265,7 milyon manatı Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin, 831,0 milyon manatı neft-qaz sahəsində hasilatın pay bölgüsü üzrə podratçı təşkilatların payına düşmüşdür.

Hüquqi şəxslərin torpaq vergisi üzrə 45,0 milyon manat proqnoza qarşı icra 50,0 milyon manat və ya 111,2 faiz olmuşdur. Hüquqi şəxslərin torpaq vergisi üzrə daxilolmaların 48,0 faizi

və ya 24,0 milyon manatı neft sektorunun, 52,0 faizi və ya 26,0 milyon manatı qeyri-neft sektorunun payına düşmüşdür. 2018-ci illə müqayisədə torpaq vergisi üzrə qeyri-neft sektorundan daxilolmalar 13,3 milyon manat və ya 2 dəfə çox olmuşdur.

Hüquqi şəxslərin əmlak vergisi üzrə 211,0 milyon manat proqnoza qarşı icra 212,6 milyon manat və ya 100,8 faiz olmuşdur ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 30,4 milyon manat və ya 16,7 faiz çoxdur. Hüquqi şəxslərin əmlak vergisi üzrə daxilolmaların 67,7 faizi və ya 143,9 milyon manatı qeyri-neft sektorunun, 32,4 faizi və ya 68,7 milyon manatı neft sektorunun payına düşmüşdür. 2018-ci illə müqayisədə əmlak vergisi üzrə qeyri-neft sektorundan daxilolmalar 44,3 milyon manat və ya 44,4 faiz çox olmuşdur.

Əlavə dəyər vergisi (bundan sonra - ƏDV) üzrə 4194,0 milyon manat proqnoza qarşı icra 5185,1 milyon manat və ya 123,6 faiz olmuşdur ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 897,5 milyon manat və ya 20,9 faiz çoxdur. ƏDV üzrə daxil olan vəsaitin 94,3 faizi və ya 4890,5 milyon manatı qeyri-neft sektorunun, 5,7 faizi və ya 294,6 milyon manatı neft sektorunun payına düşmüşdür. Qeyri-neft sektoru üzrə ƏDV-nin artımının əsas səbəbi bu sektor üzrə ÜDM-in artımı, habelə aparılan əməkhaqqı islahatlarının istehlaka təsiri ilə bağlı olmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının ərazisinə malların idxalına görə əlavə dəyər vergisi üzrə 2390,0 milyon manat proqnoza qarşı icra 3004,1 milyon manat və ya 125,7 faiz olmuşdur ki, bu da 2018-ci ilə nisbətən 663,3 milyon manat və ya 28,3 faiz çoxdur. Artım qeyri-neft sektoru üzrə idxalın 21,9 faiz artması ilə bağlıdır.

Sadələşdirilmiş vergi üzrə 322,0 milyon manat proqnoza qarşı icra 358,6 milyon manat və ya 111,4 faiz olmuşdur. Artımın əsas səbəbi qeyri-neft sektoru üzrə ÜDM-in artımı, habelə əməkhaqqı artımlarının istehlaka təsiri ilə bağlı olmuşdur.

Sadələşdirilmiş vergi üzrə daxilolmaların 50,3 faizi və ya 180,3 milyon manatı hüquqi şəxslər tərəfindən, 39,4 faizi və ya 141,4 milyon manatı fiziki şəxslər tərəfindən ödənilən vergidən, 10,3 faizi və ya 36,9 milyon manatı pul vəsaitinin nağd qaydada çıxarılmasına görə ödənilən sadələşdirilmiş vergidən ibarət olmuşdur.

Sadələşdirilmiş vergi üzrə daxilolmaların tərkibində bina tikintisi fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər tərəfindən daxilolmalar 123,5 milyon manat, mülkiyyətində olan yaşayış və qeyri-yasayış sahələrinin təqdim edilməsini həyata keçirən şəxslər tərəfindən daxilolmalar 47,5 milyon manat, idman mərc oyunlarının operatoru və satıcıları olan şəxslər tərəfindən daxilolmalar 20,5 milyon manat, mülkiyyətindəki torpaq sahələrinin təqdim edilməsini həyata keçirən şəxslər tərəfindən daxilolmalar 6,4 milyon manat, mülkiyyətində və ya istifadəsində avtonəqliyyat vasitələri olan sərnişin və yük daşımalarını həyata keçirən şəxslər tərəfindən daxilolmalar 6,3 milyon manat və digər şəxslər tərəfindən daxilolmalar 117,5 milyon manat təşkil edir.

Aksizlər üzrə 982,0 milyon manat proqnoza qarşı icra 87,0 faiz və ya 854,7 milyon manat olmuşdur ki, bu da 2018-ci ilə nisbətən 126,1 milyon manat və ya 17,3 faiz çoxdur. Aksizlər üzrə daxil olan vəsaitin 49,6 faizi və ya 424,0 milyon manatı neft sektorunun, 50,4 faizi və ya 430,7 milyon manatı qeyri-neft sektorunun payına düşmüşdür. 2018-ci illə müqayisədə aksiz vergisi üzrə qeyri-neft sektorundan daxilolmalar 221,9 milyon manat və ya 2,1 dəfə çox olmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının ərazisinə malların idxalına görə aksizlər 380,0 milyon manat proqnoza qarşı icra 249,6 milyon manat və ya 65,7 faiz olmuşdur

Aksizlər üzrə azalma əsasən ölkə daxili neft sektoru və idxal üzrədir. Neft sektoru üzrə aksiz vergisi daxilolmalarının azalmasının əsas səbəbi bir sıra neft məhsullarının çeşidləri üzrə istehsal həcmələrinin dəyişməsi, idxalda aksiz vergisinin azalmasının əsas səbəbi isə bütün məhsullarının idxalının ölkə daxili istehsal ilə əvəz olunması ilə bağlı olmuşdur. Belə ki, ölkə daxili qeyri-neft sektoru üzrə aksiz vergisi 100,0 milyon proqnoza qarşı icra 181,1 milyon manat və ya nəzərdə tutulduğundan 81,1 milyon manat (1,8 dəfə çox) çox olmuşdur.

Yol vergisi üzrə 114,0 milyon manat proqnoza qarşı icra 118,9 milyon manat və ya 104,3 faiz olmuşdur. Xarici dövlətlərin avtonəqliyyat vasitələri sahibləri tərəfindən ödənilən yol vergisi üzrə 32,0 milyon manat proqnoza qarşı icra 45,4 milyon manat və ya 142,0 faiz olmuşdur.

Proqnozun artıq icra olunmasının əsas səbəbi ölkə ərazisindən tranzit kimi istifadə edən avtonəqliyyat vasitələrinin sayının artması ilə bağlıdır.

Mədən vergisi üzrə 133,0 milyon manat proqnoza qarşı icra 133,8 milyon manat və ya 100,6 faiz olmuşdur. Mədən vergisi üzrə daxilolmaların 96,5 faizi və ya 129,1 milyon manatı neft sektorunun, 3,5 faizi və ya 4,7 milyon manatı qeyri-neft sektorunun payına düşür.

Gömrük rüsumları üzrə 900,0 milyon manat proqnoza qarşı icra 1109,5 milyon manat və ya 123,3 faiz olmuşdur ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 226,3 milyon manat və ya 25,6 faiz çoxdur. Artım qeyri-neft sektoru üzrə idxalın, habelə uzaq xarici ölkələrdən idxalın payının artması hesabına olmuşdur.

Azərbaycan Respublikasında istehsal edilən və qiymətləri tənzimlənən məhsulların kontrakt (satış) qiyməti ilə (ixrac xərcləri çıxılmaqla) ölkədaxili topdansatış qiyməti arasındakı fərqdən daxilolmalar üzrə 136,0 milyon manat proqnoza qarşı icra 232,6 milyon manat və ya 1,7 dəfə çox olmuşdur. Artımın əsas səbəbi xam neft və neft məhsullarının, təbii qazın ixracının artması və dünya bazarında qiymətlərinin proqnozla nəzərdə tutulduğundan çox olması ilə əlaqədardır.

Xarici dövlətlərə verilmiş kreditlər üzrə daxilolmalar 69,1 milyon manat proqnoza qarşı icra 52,3 milyon manat olmuşdur.

Səhmlərində dövlətin payı olan müəssisələrdən alınan dividendlər üzrə dövlət büdcəsinə 3,9 milyon manat proqnoza qarşı 0,9 milyon manat vəsait daxil olmuşdur. Səhmlərində dövlətin payı olan müəssisələrdən alınan dividendlər üzrə daxilolmanın kəsirlə icra edilməsinin əsas səbəbi "Azər-Türk Bank" və "Azərloteraya" Açıq Səhmdar Cəmiyyətləri (bundan sonra - ASC) üzrədir.

Belə ki, "Azər-Türk Bank" ASC üzrə dövlət büdcəsinə dividend 2,1 milyon manat proqnoza qarşı icra 225,0 min manat və ya 89,0 faiz kəsirlə yerinə yetirilmişdir. Qeyd edək ki, Bankın aktivlərinin qiymətləndirilməsi nəticəsində əlavə ehtiyatların yaradılması zəruriyyəti xərclərinin artması, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı tərəfindən uçot dərəcəsinin aşağı salınması, habelə depozit hərəracında əməliyyat limitinin 300-350 milyon manatdan 100 milyon manata qədər azaldılması nəticəsində likvid vəsaitlərin yerləşdirilməsindən yaranan gəlirlərinin azalması, kredit resursları üzrə faiz gəlirliyinin azalması, ötən illərlə müqayisədə valyuta kurslarında yaranmış stabilliklə əlaqədar olaraq xarici valyuta əməliyyatlarından əldə olunan gəlirlərin həcmnin azalması nəticəsində xalis mənfəət göstəricisinin büdcə proqnozundan daha az olması dividendlərin az ödənilməsinə səbəb olmuşdur.

"Azərloteraya" ASC üzrə dividend 1,7 milyon manat proqnoza qarşı icra 500,0 min manat və ya 70,6 faiz kəsirlə yerinə yetirilmişdir. Azalmanın əsas səbəbi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 27 dekabr tarixli 446 nömrəli Fərmanı ilə Cəmiyyətin sərəncamında qalan xalis mənfəətinin 50 faizinin Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin büdcədənənkənar gəlirlərinə aid edilməsi olmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondundan daxilolmalar (transfert) 11364,3 milyon manat proqnoza qarşı icra 11364,3 milyon manat və ya 100,0 faiz olmuşdur.

Dövlət əmlakının, özəlləşdirilən dövlət müəssisə və obyektlərinin altındakı torpaqların icarəyə verilməsindən daxilolmalar 8,0 milyon manat proqnoza qarşı icra 11,4 milyon manat və ya 143,0 faiz olmuşdur ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 1,6 milyon manat və ya 15,9 faiz çoxdur.

Dövlət mülkiyyətində olan torpaqların icarəyə verilməsindən dövlət büdcəsinə daxilolmalar 8,0 milyon manat proqnoza qarşı icra 8,4 milyon manat və ya 105,4 faiz olmuşdur ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 3,0 milyon manat və ya 55,6 faiz çoxdur.

Dövlət rüsumu üzrə dövlət büdcəsinə daxilolmalar 190,0 milyon manat proqnoza qarşı icra 191,3 milyon manat və ya 100,7 faiz olmuşdur ki, bu da 2018-ci ilə nisbətən 56,5 milyon manat və ya 41,9 faiz çoxdur.

Büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar 2018-ci illə müqayisədə 123,6 milyon manat və ya 27,1 faiz çox olsa da, proqnozla nəzərdə tutulduğundan (626,6 milyon manat) 47,7 milyon manat az olmuşdur. İcra 578,9 milyon manat və ya 92,4 faiz olmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti vasitəsilə toplanan sair daxilolmalar 127,3 milyon manat təşkil etmişdir.

Sair daxilolmalar üzrə 78,0 milyon manat proqnoza qarşı dövlət büdcəsinə 129,3 milyon manat vəsait daxil olmuşdur. Daxil olan vəsaitin 30,5 milyon manatını ilin sonuna istifadə olunmamış xəzinə qalıqları üzrə daxilolmalar, 18,7 milyon manatını dövlət büdcəsinə köçürülmüş valyuta qalıqları, 9,7 milyon manatını Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin Qaz İxrac İdarəsi tərəfindən istifadə olunmamış vəsaitin geri qaytarılmasına görə daxilolmalar, 8,8 milyon manatını “Azərbaycan Dəmir Yolları” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti (bundan sonra - QSC) tərəfindən daxilolmalar, 8,1 milyon manatını cərimələrdən daxilolmalar, 5,0 milyon manatını Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyindən daxilolmalar, 5,1 milyon manatını dövlət büdcəsindən verilmiş kreditlərdən daxilolmalar, 1,1 milyon manatını xəzinə qalığının (sərbəst qalıq vəsaitlərinin) idarə edilməsindən daxilolmalar, 42,3 milyon manatını digər daxilolmalar təşkil etmişdir.

3.2. 2019-cu il dövlət büdcəsinin xərcləri

2019-cu ildə ölkənin uzunmüddətli sosial-iqtisadi inkişafının prioritet istiqamətləri, o cümlədən təhsil, səhiyyə, sosial, mədəniyyət, idman və fiziki infrastruktur layihələrinin reallaşdırılması, əhəlinin aztəminatlı təbəqələrinin sosial müdafiəsi, onların mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması, fiziki şəxslərin problemlə kreditlərinin həlli, dövlətin milli təhlükəsizliyinin və müdafiə qabiliyyətinin gücləndirilməsi, kənd təsərrüfatının stimullaşdırılması, ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, dövlət borcu və beynəlxalq təşkilatlara üzvlük haqlarının ödənilməsi və digər zəruri dövlət tədbirlərinin maliyyələşdirilməsi təsdiq olunmuş dövlət büdcəsi çərçivəsində təmin edilmişdir.

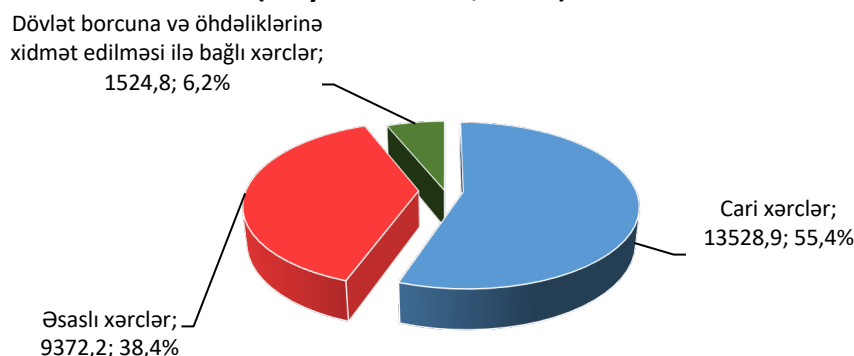
2019-cu il dövlət büdcəsinin xərcləri 25190,0 milyon manat proqnoza qarşı 24425,9 milyon manat və ya 97,0 faiz icra edilmişdir. 2018-ci ilə nisbətən bu göstərici 1694,3 milyon manat və ya 7,5 faiz çoxdur.

2019-cu il dövlət büdcəsi xərclərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi 29,9 faiz təşkil etmişdir ki, bu da 2018-ci ilə nisbətən 1,5 faiz-bənd çoxdur.

Strukturuna görə 2019-cu il dövlət büdcəsi xərclərinin 13528,9 milyon manatı və ya 55,4 faizi cari xərclərə (2018-ci illə müqayisədə 1974,5 milyon manat və ya 17,1 faiz çox), 9372,2 milyon manatı və ya 38,4 faizi əsaslı xərclərə (2018-ci illə müqayisədə 430,6 milyon manat və ya 4,8 faiz çox), 1524,8 milyon manatı və ya 6,2 faizi dövlət borcuna və öhdəliklərinə xidmətlə bağlı xərclərə yönəldilmişdir.

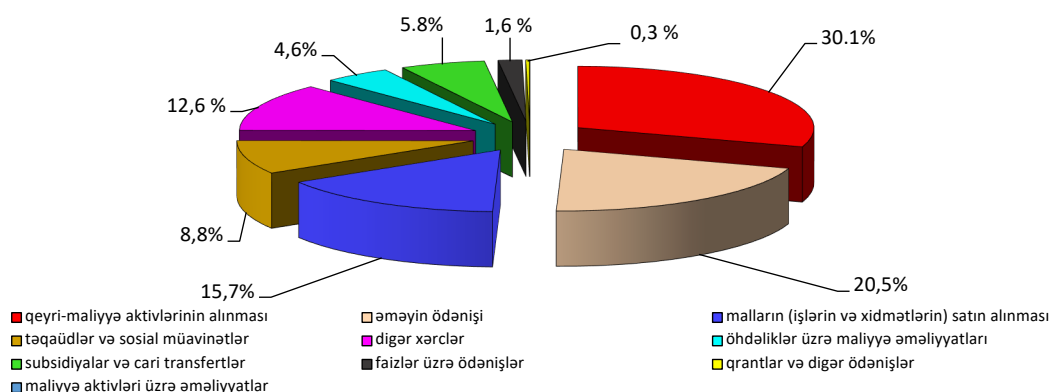
2018-ci illə müqayisədə dövlət büdcəsinin xərclərinin tərkibində cari xərclərin xüsusi çəkisi 4,6 faiz-bənd artmış, əsaslı xərclərin xüsusi çəkisi 1,0 faiz-bənd, dövlət borcuna xidmətlə bağlı xərclərin xüsusi çəkisi isə 3,6 faiz-bənd azalmışdır.

**Dövlət büdcəsi xərclərinin strukturu
(milyon manatla, faizlə)**

İqtisadi təsnifata uyğun olaraq 2019-cu il dövlət büdcəsi xərclərinin 7342,8 milyon manatı və ya 30,1 faizi (2018-ci ilə nisbətən 283,5 milyon manat və ya 4,0 faiz çox) qeyri-maliyyə aktivlərinin alınmasına (əsas vəsaitlərin alınması və tikilməsi, dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu), 4997,1 milyon manatı və ya 20,5 faizi əməyin ödənişinə (2018-ci ilə nisbətən 584,7 milyon manat və ya 13,3 faiz çox), 3836,8 milyon manatı və ya 15,7 faizi malların (işlərin və xidmətlərin) satın alınmasına (2018-ci ilə nisbətən 299,6 milyon manat və ya 8,5 faiz çox), 2153,6 milyon manatı və ya 8,8 faizi təqaüdlərə və sosial müavinətlərə, 3086,8 milyon manatı və ya 12,6 faizi digər xərclərə (icarə və müzdlü xidmətlər, mənzil fondunun, müxtəlif təyinatlı obyektlərin və yolların əsaslı təmiri, bank xərcləri, ehtiyat fondları) (2018-ci ilə nisbətən 1119,5 milyon manat və ya 56,9 faiz çox), 1122,8 milyon manatı və ya 4,6 faizi öhdəliklər üzrə maliyyə əməliyyatlarına, 1421,4 milyon manatı və ya 5,8 faizi subsidiyalara və cari transfertlərə (2018-ci ilə nisbətən 212,6 milyon manat və ya 17,6 faiz çox), 401,5 milyon manatı və ya 1,6 faizi faizlər üzrə ödənişlərə, 62,5 milyon manatı və ya 0,3 faizi qrantlara və digər ödənişlərə, 0,6 milyon manatı maliyyə aktivləri üzrə əməliyyatlara (2019-cu ildə xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə yaranan fərq məbləği) yönəldilmişdir.

Dövlət büdcəsi xərclərinin tərkibində iqtisadi təsnifat üzrə xərclərin istiqamətlər üzrə xüsusi çəkisi (faizlə)

2019-cu ildə dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənkenar xərcləri üzrə icra 573,1 milyon manat təşkil etmişdir ki, bu da 2018-ci ilə nisbətən 133,5 milyon manat və ya 30,4 faiz çoxdur.

2019-cu il dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərindən Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə proqnozda nəzərdə tutulan məbləğdə, 300,4 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

Hesabat ilində yerli (Yerli özünüidarəetmə orqanları - bələdiyyə) büdcələrə cəm olaraq 7,8 milyon manat, o cümlədən onların gəlir və xərclərini tənzimləmək məqsədi ilə 4,7 milyon manat dotasiya, su təchizatı qurğularının istismarı və onlara xidmətlə bağlı 2,1 milyon manat subsidiya, ilk dəfə olaraq isə 1,0 milyon manat subvensiya ayrılmışdır.

Ayrılmış subvensiya hesabına Bakı şəhəri Bakixanov bələdiyyəsinin ərazisində 0,5 hektar sahədə xeyir-şər evi əsaslı təmir olunmuş, sahədə abadlıq işləri aparılmış və istirahət parkı salınmış, Mingəçevir bələdiyyəsinin ərazisində 0,12 hektar sahədə bələdiyyə bazarı tikilmiş, Göygöl bələdiyyəsinin ərazisində 7 hektar sahədə nümunəvi məhəllə salınmış, kafe və mağaza tikilmiş, Salyan bələdiyyəsinin ərazisində 3,3 hektar sahədə istirahət parkı salınmış və 17 ədəd məişət-iaşə və digər sosial obyektlər tikilmişdir. Ayrılmış subvensiya hesabına 130 daimi iş yeri yaradılmışdır.

Bununla yanaşı, publik hüquqi şəxs kimi fəaliyyət göstərən təşkilatlara (Dənizkənarı Bulvar İdarəsi, "İçərişəhər" Dövlət Tarix Memarlıq Qoruğu İdarəsi, Azərbaycan Respublikasının Alternativ və Bərpa Olunan Enerji Mənbələri üzrə Dövlət Agentliyi, Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyi,

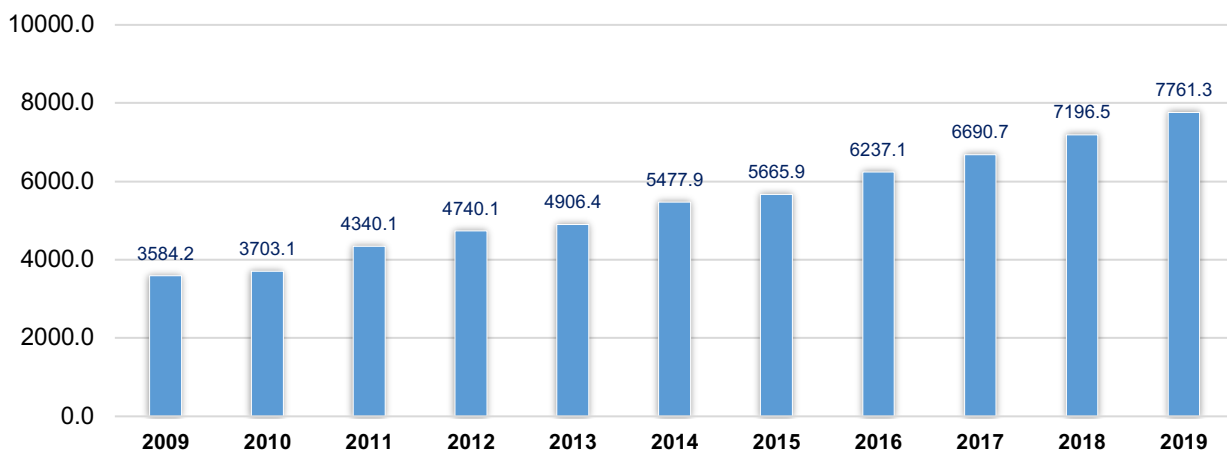
Bakı Nəqliyyat Agentliyi, Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin tabeliyində "Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutu", Azərbaycan Respublikasının Əqli Mülkiyyət Agentliyi, Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyi (AZƏRTAC), Azərbaycan Dövlət Tərcümə Mərkəzi, Azərbaycan Respublikasının Gənclər Fondu, Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzi, Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin tərkibində Respublika Talassemiya Mərkəzi, Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin tərkibində Bakı Sağlamlıq Mərkəzi, Azərbaycan Milli Antidoping Agentliyi, ötən ildə yeni yaradılmış Azərbaycan Respublikası Energetika Nazirliyinin tabeliyində Enerji Məsələlərini Tənzimləmə Agentliyi, Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin tabeliyində Elektron Hökumətin İnkişafı Mərkəzi, Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Monitorinqi Xidməti) maliyyə yardımı (subsidiya) üçün 2019-cu ilin dövlət büdcəsindən müvafiq məbləğdə vəsait ayrılmışdır.

Ümumdövlət əhəmiyyətinə malik olmaqla ölkə əhalisinin böyük hissəsinin iştirakını əhatə edən bir sıra tədbirlərin maliyyələşdirilməsi, o cümlədən əhalinin siyahıyaalınmasının aparılmasına 19,8 milyon manat, bələdiyyə seçkilərinin keçirilməsinə və bununla əlaqədar tədbirlərin təminatına 55,6 milyon manat vəsait yönəldilmişdir.

3.2.1. Sosialyönlü xərclərin əsas istiqamətləri

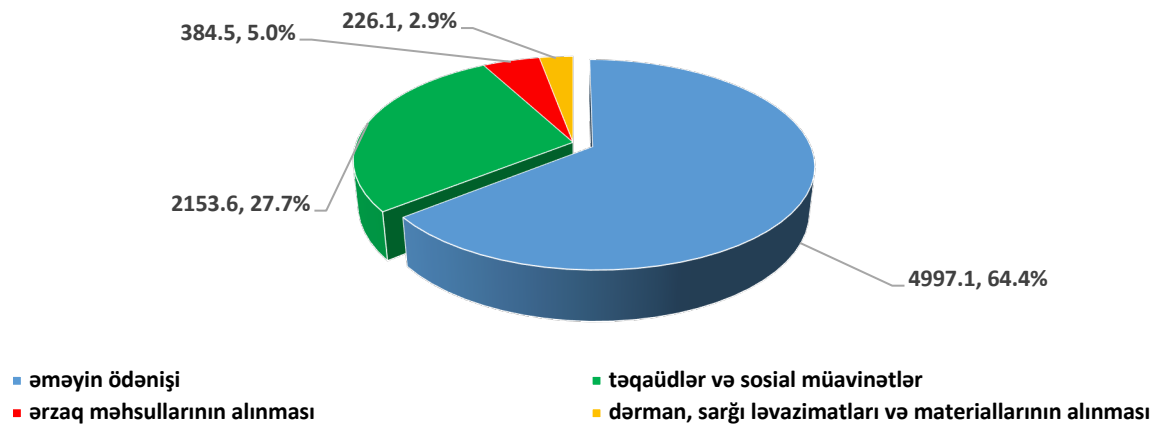
İqtisadi təsnifata uyğun olaraq 2019-cu il dövlət büdcəsi xərclərinin 31,8 faizi və ya 7761,3 milyon manatı sosialyönlü xərclərin maliyyələşdirilməsinə yönəldilmişdir ki, bu da 2018-ci ilə müqayisədə 564,8 milyon manat və ya 7,8 faiz çoxdur.

**İqtisadi təsnifata uyğun olaraq, sosialyönlü xərclərin
dinamikası (milyon manatla)**

Sosialyönlü xərclərə aid olan əməyin ödənişi üzrə xərclərə 4997,1 milyon manat (2018-ci ilə müqayisədə 584,7 milyon manat və ya 13,3 faiz çox), təqaüd və sosial müavinətlər üzrə xərclərə 2153,6 milyon manat, dərman, sarğı ləvazimatları və materiallarının alınması üzrə xərclərə 226,1 milyon manat (2018-ci ilə müqayisədə 11,0 milyon manat və ya 5,1 faiz çox), ərzaq məhsullarının alınması üzrə xərclərə 384,5 milyon manat (2018-ci ilə müqayisədə 40,9 milyon manat və ya 11,9 faiz çox) vəsait yönəldilmişdir.

İqtisadi təsnifata uyğun olaraq sosialyönlü xərclərin istiqamətlər üzrə strukturu (milyon manatla, faizlə)

2019-cu ildə əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, xüsusən də aztəminatlı təbəqənin alıcılıq qabiliyyətinin və real gəlirlərinin yüksəldilməsi məqsədi ilə onlara ödənilən sosial ödənişlərin, o cümlədən əməkhaqlarının, əmək pensiyalarının, sosial müavinətlərin və təqaüdlərin məbləğlərinin artırılması reallaşdırılmışdır.

Belə ki, ölkə əhalisinin sosial müdafiəsinin daha da möhkəmləndirilməsi istiqamətində 2019-cu ildə bir sıra mühüm qərarlar qəbul edilməklə sosial müavinət və təqaüdlər orta hesabla 92,0 faiz, minimum pensiyanın məbləği 72,0 faiz, minimum əməkhaqqı 92,0 faiz artırılmışdır.

Bununla yanaşı, dövlət büdcəsindən maliyyələşən və maliyyə yardımı alan təşkilatlarda çalışanların əməkhaqlarının orta hesabla 50,0 faiz artırılması təmin edilmişdir.

Yuxarıda sadalanan artımların maliyyə tutumu 2,3 milyard manata bərabər olmaqla 4,2 milyon nəfəri əhatə etmişdir.

Bu tədbirlərin maliyyə təminatı üçün zəruri maliyyə vəsaiti dövlət büdcəsində islahatlarla bağlı xərclərdən və dövlət büdcəsi xərclərinin müəyyən hissəsindən qənaət edilərək dövlət büdcəsinin ehtiyat fonduna yönəldilməsi hesabına təmin edilmişdir.

Eyni zamanda, məcburi köçkünlər və onlara bərabər tutulan şəxslər üçün yemək xərci müavinəti, habelə kommunal və digər xidmətlər üzrə dövlət büdcəsindən ödənişlər əvəzinə müəyyən edilmiş vahid aylıq müavinətin məbləği 2019-cu il aprel ayının 1-dən 50 faiz artırılmışdır. Bu sosial tədbirin maliyyə təminatı 83,0 milyon manat təşkil etmiş, artım 500 min nəfər əhalini əhatə etmişdir.

Azərbaycan Respublikasında əhalinin rifahını yüksəltmək, sosial müdafiəsini və layiqli həyat səviyyəsini təmin etmək məqsədi ilə ölkədə baş vermiş devalvasiya nəticəsində fiziki şəxslərin xarici valyutada olan kreditləri üzrə onların üzləşdiyi maliyyə itkisini qarşılamaq, o cümlədən problemlı kreditlər məsələsinin həllinə dövlət dəstəyini təmin etmək üçün fiziki şəxslərin banklara 10,0 min ABŞ dollarınadək xarici valyutada olan əsas kredit borclarının devalvasiya ilə bağlı manatla artmış hissəsi dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına ödənilmişdir.

Azərbaycan Respublikasında fiziki şəxslərin problemlı kreditlərinin həlli ilə bağlı 2019-cu ilin aprel ayının 19-dan başlayaraq ümumilikdə 639,0 milyon manat kompensasiya məbləğinin bankların, ləğvetmə prosesində olan bankların və poçt operatorunun Mərkəzi Bankdakı hesablarına köçürülməsi təmin edilmişdir.

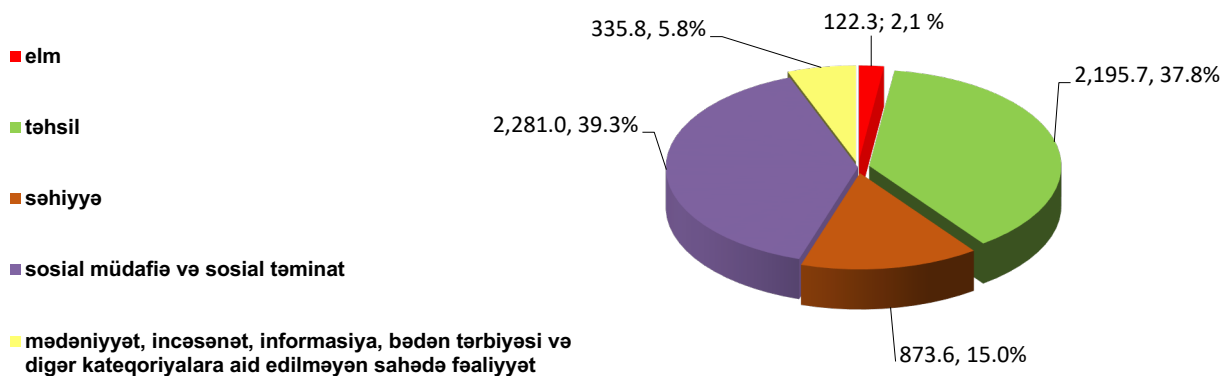
Eyni zamanda 2019-cu ildə fiziki şəxslərin problemlı kreditlərinin restrukturizasiyası məqsədilə kredit təşkilatlarına Mərkəzi Bank tərəfindən ayrılmış 214,8 milyon manat məbləğində kredit vəsaitləri dövlət zəmanəti ilə təmin edilmişdir.

Yuxarıda qeyd olunan tədbirlər ölkədə fəaliyyət göstərən bank və kredit təşkilatlarının likvidliyinin artmasına, problemlı kreditlərin azalmasına, maliyyə sabitliyinin yaxşılaşmasına geniş imkanlar yaratmışdır.

3.2.2. Dövlət büdcəsinin elm, təhsil, səhiyyə, sosial müdafiə və sosial təminat, mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə fəaliyyət xərclərinin icrası

2019-cu ildə elm, təhsil, səhiyyə, sosial müdafiə və sosial təminat, mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə fəaliyyət xərclərinə (dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərindən yönəldilmiş vəsait də nəzərə alınmaqla) 6561,0 milyon manat vəsait yönəldilmişdir ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 394,4 milyon manat və ya 6,4 faiz çoxdur. Həmin xərclər dövlət büdcəsi xərclərinin 26,9 faizini təşkil etmişdir.

Funksional istiqamətlər üzrə elm, təhsil, səhiyyə, sosial müdafiə və sosial təminat, mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə fəaliyyət xərclərinin strukturu (milyon manatla, faizlə)

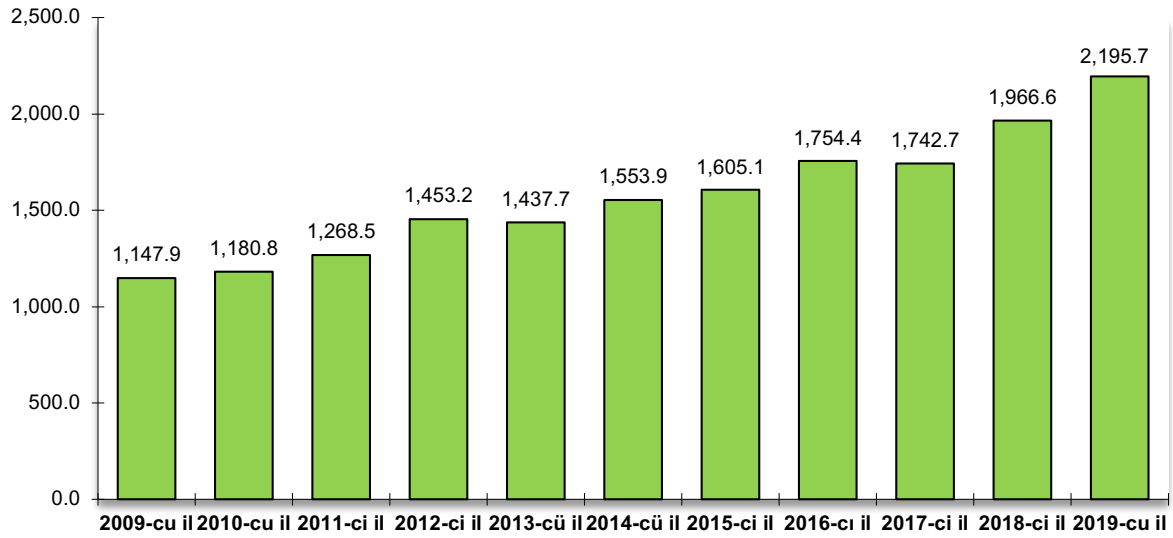

2019-cu ildə elm xərclərinə dövlət büdcəsi xərclərinin 0,5 faizi həcmində və ya 122,3 milyon manat vəsait yönəldilmişdir ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 4,5 milyon manat və 3,8 faiz çoxdur.

2019-cu ildə də təhsil sektoru üzrə xərclərin dinamik icrası təmin edilmiş, o cümlədən təhsil üzrə dövlət proqramlarının icrası, əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və digər sosial tədbirlərin maliyyə təminatı, bir sıra təhsil infrastrukturlarının bərpası və yenidən qurulması, ümumtəhsil müəssisələrinin şagirdlərinin dərslərlə pulsuz təmin olunması, təhsil sisteminin informasiyalasdırılması, ilk dəfə olaraq sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər üçün inklüziv təhsilin inkişafı və digər təhsil tədbirlərinin maliyyələşdirilməsi təmin olunmuşdur.

Dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərindən ayrılmış vəsait də (294,1 milyon manat) nəzərə alınmaqla, 2019-cu ildə təhsil xərclərinə dövlət büdcəsi xərclərinin 10,2 faizi həcmində (2018-ci illə müqayisədə 0,4 faiz-bənd çox) və ya 2489,8 milyon manat vəsait yönəldilmişdir ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 272,9 milyon manat və ya 12,3 faiz çoxdur.

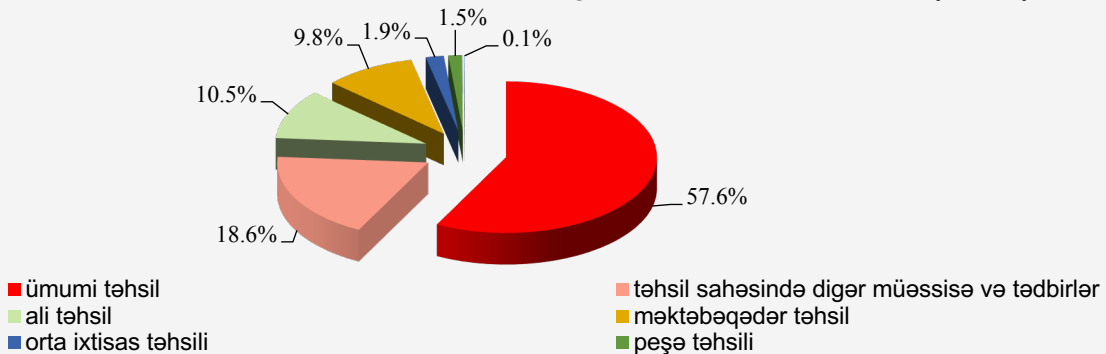
Dövlət büdcəsindən təhsil sahəsinə ayrılan xərclərin dinamikası (milyon manatla)

Funksional təsnifata uyğun olaraq (dövlət əsaslı vəsait qoyuluşundan ayrılmış vəsait istisna olmaqla) təhsil xərcləri (cari) üzrə istifadə olunmuş vəsaitin 1264,3 milyon manatı və ya 57,6 faizi ümumi təhsil xərclərinin (2018-ci illə müqayisədə 187,5 milyon manat və ya 17,4 faiz çox), 408,7 milyon manatı və ya 18,6 faizi təhsil sahəsində digər müəssisə və tədbirlərin, 231,6 milyon manatı və ya 10,5 faizi ali təhsil xərclərinin (Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında İdarəçilik Akademiyasının, "ADA" Universitetinin, M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filialının, İ.M.Seçenov adına Moskva Dövlət Tibb Universitetinin Bakı filialının, Bakı Xoreoqrafiya Akademiyasının, Ədliyyə Akademiyasının və digər təhsil müəssisələrinin fəaliyyətinin maliyyə təminatı ilə bağlı xərclər) (2018-ci illə müqayisədə 31,0 milyon manat və ya 15,4 faiz çox), 214,9 milyon manatı və ya 9,8 faizi məktəbəqədər təhsilin (2018-ci illə müqayisədə 45,4 milyon manat və ya 26,8 faiz çox), 42,3 milyon manatı və ya 1,9 faizi orta ixtisas təhsilinin (2018-ci illə müqayisədə 6,5 milyon manat və ya 18,1 faiz çox), 32,3 milyon manatı və ya 1,5 faizi peşə təhsilinin (2018-ci illə müqayisədə 7,7 milyon manat və ya 31,5 faiz çox), 1,7 milyon manatı və ya 0,1 faizi əlavə təhsilin maliyyələşdirilməsinə yönəldilmişdir.

2019-cu ildə ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinə qəbul imtahanlarının və dövlət ümumtəhsil müəssisələrinin buraxılış və monitoring imtahanlarının təşkili və keçirilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzinə 8,0 milyon manat vəsait ayrılmışdır ki, bu da 2018-ci ilə nisbətən 3,0 milyon manat və ya 60,0 faiz çoxdur.

Təhsil xərclərinin funksional istiqamətlər üzrə strukturu (faizlə)

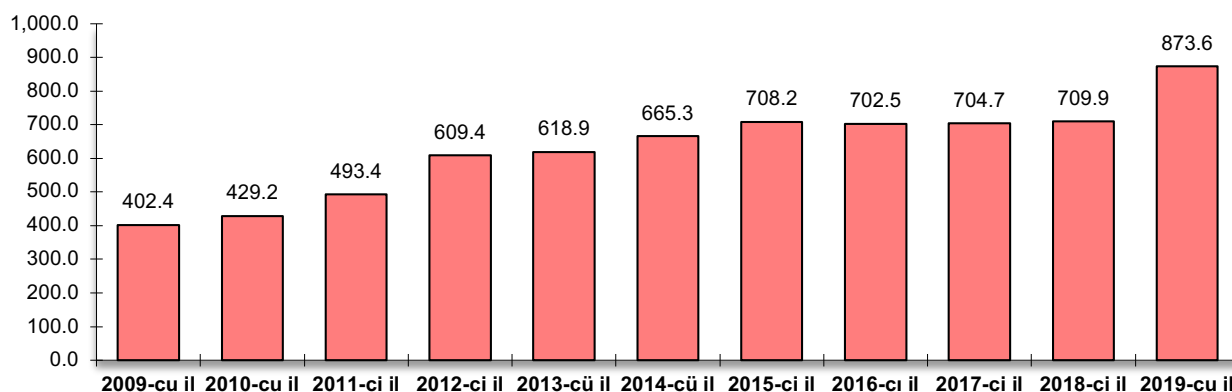
İqtisadi təsnifata uyğun olaraq təhsil xərclərindən (cari) əməyin ödənişinə 1529,4 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 163,4 milyon manat və ya 12,0 faiz çox), malların (işlərin və xidmətlərin) satın alınmasına 285,3 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 46,0 milyon manat və ya 19,2 faiz çox), subsidiyalar və cari transfertlərə 34,7 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 4,2 milyon manat və ya 13,8 faiz çox), təqaüd və sosial müavinətlərə 83,2 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 6,2 milyon manat və ya 8,1 faiz çox), digər xərclərə (sosial-mədəni, məişət, inzibati və idarəetmə obyektlərinin əsaslı təmiri və yenidən qurulmasına, icarə xərclərinə, bank xərclərinə) 234,9 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 1,4 milyon manat və ya 0,6 faiz çox), qeyri-maliyyə aktivlərinin (maşın və avadanlıqlar, istehsalda istifadə olunmayan qeyri-maddi aktivlər və s.) alınmasına 28,2 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 7,9 milyon manat və ya 38,9 faiz çox) vəsait ayrılmışdır.

Ali təhsil müəssisələrində bakalavriat və magistratura (əsas (baza ali) tibb təhsili və rezidentura) təhsil səviyyələrində, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının magistratura səviyyəsində və orta ixtisas təhsili müəssisələrində ödənişli əsaslarla təhsil alan I və II qrup əlilliyi olan şəxslərin, habelə sağlamlıq imkanları məhdud 18 yaşınadək uşaqların təhsil haqqı xərclərinin 2019/2020-ci tədris ilindən etibarən dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına ödənilməsi təmin edilmişdir.

Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində ərzaq təminatı üçün 2019-cu ilin dövlət büdcəsindən 81,2 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

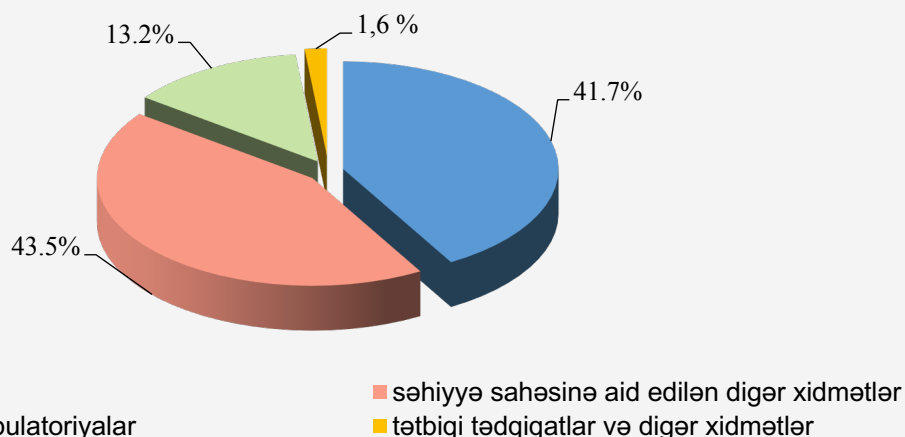
Dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərindən ayrılmış vəsait də (74,6 milyon manat) nəzərə alınmaqla, 2019-cu ildə səhiyyə xərclərinə dövlət büdcəsi xərclərinin 3,9 faizi həcmində (2018-ci il səviyyəsində) və ya 948,2 milyon manat vəsait yönəldilmişdir ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 71,9 milyon manat və ya 8,2 faiz çoxdur.

Səhiyyə xərclərinin dinamikası (milyon manatla)

Funksional təsnifata uyğun olaraq (dövlət əsaslı vəsait qoyuluşundan ayrılmış vəsait istisna olmaqla) səhiyyə xərcləri (cari) üzrə istifadə olunmuş vəsaitin 380,0 milyon manatı və ya 43,5 faizi səhiyyə sahəsinə aid edilən digər xidmətlərə (2018-ci illə müqayisədə 115,7 milyon manat və ya 43,8 faiz çox), 363,9 milyon manatı və ya 41,7 faizi xəstəxanaların saxlanılmasına (2018-ci illə müqayisədə 32,5 milyon manat və ya 9,8 faiz çox), 115,2 milyon manatı və ya 13,2 faizi poliklinikaların və ambulatoriyaların saxlanılmasına (2018-ci illə müqayisədə 12,1 milyon manat və ya 11,7 faiz çox), 14,5 milyon manatı və ya 1,6 faizi səhiyyə sahəsində tətbiqi tədqiqatlar və digər xidmətlər üzrə xərclərə (2018-ci illə müqayisədə 3,6 milyon manat və ya 33,0 faiz çox) yönəldilmişdir.

Səhiyyə xərclərinin funksional təsnifat üzrə strukturu (faizlə)

İqtisadi təsnifata uyğun olaraq səhiyyə xərcləri (cari) üzrə əməyin ödənişinə 388,8 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 43,6 milyon manat və ya 12,6 faiz çox), malların (işlərin və xidmətlərin) satın alınmasına 307,8 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 14,8 milyon manat və ya 5,1 faiz çox), subsidiyalar və cari transfertlərə 113,4 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 85,6 milyon manat və ya 4,1 dəfə çox), təqaüd və sosial müavinətlərə 3,1 milyon manat, digər xərclərə (sosial-mədəni və məişət təyinatlı obyektlərin əsaslı təmiri və yenidən qurulması, icarə və bank xərcləri) 36,3 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 18,8 milyon manat və ya 2,1 dəfə çox), qeyri-maliyyə aktivlərinin alınmasına (əsas vəsaitlərin, maşın və avadanlıqların, qurğu və digər maddi istehsal obyektlərinin alınması, bina və qurğuların tikintisi və s.) 24,2 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 1,7 milyon manat və ya 7,6 faiz çox) vəsait ayrılmışdır.

2019-cu ildə stasionar və ambulator tibb müəssisələrinə imtiyazlı xəstələrin dərman preparatları ilə təminatı üçün 204,7 milyon manat vəsait sərf edilmişdir ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 11,9 milyon manat və ya 6,2 faiz çoxdur.

İcbari tibbi sığortanın tətbiqi ilə əlaqədar "TƏBİB"-in (Tibbi Ərazi Bölmələrinin İdarəetmə Birliyi) tabeliyində olan tibb müəssisələrinin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, nəqliyyat vasitələrinin və tibbi avadanlıqların alınması məqsədi ilə 2019-cu ilin dövlət büdcəsindən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinə 89,6 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

Dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərindən ayrılmış vəsait də (120,0 milyon manat) nəzərə alınmaqla, 2019-cu ildə sosial müdafiə və sosial təminat xərclərinə dövlət büdcəsi xərclərinin 9,8 faizi həcmində və ya 2401,0 milyon manat vəsait yönəldilmişdir ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 60,1 milyon manat və ya 2,6 faiz çoxdur.

Funksional təsnifata uyğun olaraq (dövlət əsaslı vəsait qoyuluşundan ayrılmış vəsait istisna olmaqla) 2019-cu ildə sosial müdafiə və sosial təminat xərcləri üzrə istifadə olunmuş vəsaitin 2243,1 milyon manatı və ya 98,3 faizi sosial müdafiə (2018-ci illə müqayisədə 123,5 milyon manat və ya 5,8 faiz çox), 38,0 milyon manatı və ya 1,7 faizi sosial təminat (2018-ci illə müqayisədə 6,8 milyon manat və ya 21,9 faiz çox) xərclərinə yönəldilmişdir.

2019-cu ildə ölkədə minimum əməkhaqqı və dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlarda çalışanların əməkhaqlarının aprel-mart və sentyabr aylarında artırılması nəticəsində dövlət sosial sığorta haqları üzrə Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun (bundan sonra - DSMF) gəlirləri artmışdır. Bu isə dövlət büdcəsindən DSMF-yə transfertin məbləğinin proqnoza nisbətən 170,0 milyon manat azaldılmasını şərtləndirmişdir. 2019-cu il üzrə dövlət büdcəsindən DSMF-yə transfert 1182,7 milyon manat təşkil etmişdir ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 154,6 milyon manat və ya 11,6 faiz azdır.

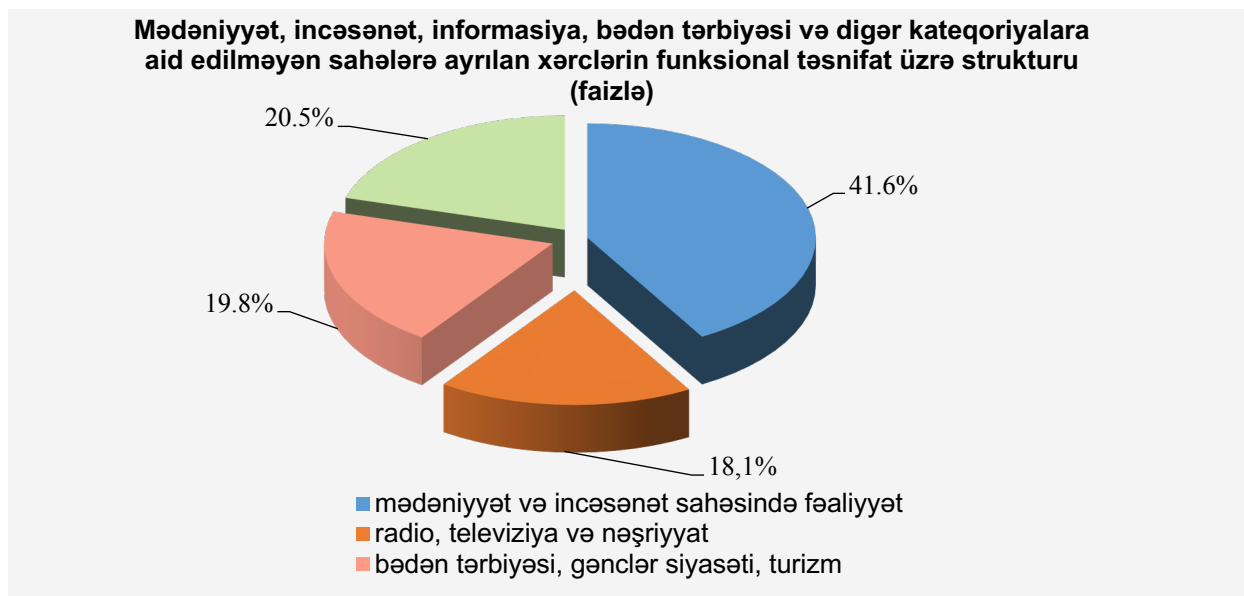
Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü uğrunda həlak olmuş, ölmüş və hərbi əməliyyatlarla əlaqədar xəbərsiz itkin düşdüyünə görə ölmüş elan edilmiş hərbi qulluqçuların ailə üzvlərinə birdəfəlik müavinətlər üzrə 102,6 milyon manat məbləğində vəsait ödənilmişdir.

2019-cu ildə müvəqqəti iş yerlərinin maliyyələşdirilməsi üçün Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinə dövlət büdcəsindən 80,0 milyon manat vəsait yönəldilmişdir.

Sosialyönlü siyasətin digər vacib istiqamətləri kimi qaçqın və məcburi köçkünlərin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması, habelə onların bir qisminin istifadə etdikləri kommunal xidmət haqlarının dövlət büdcəsi hesabına ödənilməsi üçün 2019-cu ilin icmal və dövlət büdcələrindən üst-üstə 494,3 milyon manat (Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondundan 200,0 milyon manat, sosial müdafiə və sosial təminat bölməsindən 260,7 milyon manat, dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərindən 33,6 milyon manat) vəsait ayrılmışdır.

Dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərindən ayrılmış vəsait də (263,9 milyon manat) nəzərə alınmaqla, 2019-cu ildə mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə fəaliyyət xərclərinə dövlət büdcəsi xərclərinin 2,5 faizi həcmində və ya 599,7 milyon manat vəsait yönəldilmişdir.

Funksional təsnifata uyğun olaraq (dövlət əsaslı vəsait qoyuluşundan ayrılmış vəsait istisna olmaqla) 2019-cu ildə mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə fəaliyyət xərcləri (cari) üzrə istifadə olunmuş vəsaitin 139,8 milyon manatı və ya 41,6 faizi mədəniyyət və incəsənət sahəsində fəaliyyət xərclərinə (2018-ci illə müqayisədə 14,7 milyon manat və ya 11,8 faiz çox), 68,8 milyon manatı və ya 20,5 faizi digər kateqoriyalara aid edilməyən fəaliyyət xərclərinə (2018-ci illə müqayisədə 24,9 milyon manat və ya 56,9 faiz çox), 66,6 milyon manatı və ya 19,8 faizi bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti, turizm xərclərinə, 60,6 milyon manatı və ya 18,1 faizi radio, televiziya və nəşriyyat xərclərinə (2018-ci illə müqayisədə 2,3 milyon manat və ya 4,0 faiz çox) yönəldilmişdir.

İqtisadi təsnifata uyğun olaraq mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən sahədə fəaliyyət üzrə xərclərdən əməyin ödənişinə 84,7 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 10,0 milyon manat və ya 13,4 faiz çox), malların (işlərin və xidmətlərin) satın alınmasına 37,0 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 3,5 milyon manat və ya 10,4 faiz çox), subsidiya və cari transfertlərə 119,5 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 25,0 milyon manat və ya 26,5 faiz çox), təqaüd və sosial müavinətlərə 0,9 milyon manat, digər xərclərə (sosial-mədəni və məişət təyinatlı obyektlərin əsaslı təmiri və yenidən qurulması, icarə xərcləri,

bank xərcləri) 89,3 milyon manat, qeyri-maliyyə aktivlərinin alınmasına (əsas vəsaitlərin, maşın və avadanlıqların, qurğu və digər istehsal obyektlərinin alınması, bina və qurğuların tikintisi və s.) 4,4 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 1,3 milyon manat və ya 41,9 faiz çox) vəsait sərf edilmişdir.

Müasir Azərbaycan cəmiyyətində bərqərar olmuş yüksək tolerantlıq modelinin, dövlət–din münasibətləri konsepsiyasının uğurla həyata keçirilməsi, dini icma və konfessiyaların birgə fəaliyyətinə dövlət qayğısının davamı olaraq Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinə (1,0 milyon manat), Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinə (0,8 milyon manat), Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin tabeliyində Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fonduna (8,1 milyon manat) üst-üstə 9,9 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

Yeniyetmə və gənclərin vətənpərvərlik ruhunun gücləndirilməsi, gənclərin zərərli vərdislərdən uzaqlaşdırılması, onların sağlamlığının qorunması, asudə vaxtlarının səmərəli təşkili və digər tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Gənclər Fonduna 8,9 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

Eyni zamanda, UEFA-2020 futbol üzrə Avropa çempionatının bütün oyunlarının, o cümlədən Bakı şəhərində keçiriləcək dörd oyunun və 2020-ci ildə Yaponiyada keçiriləcək Yay Olimpiya Oyunlarının yayımlanması ilə bağlı əldə olunmuş yayım lisenziya hüququna görə tələb olunan zəruri xərclərin ödənilməsi təmin edilmişdir.

3.2.3. Müdafiə, məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq bölmələri üzrə xərclərin icrası

Dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərindən və dövlət büdcəsinin ehtiyat fondundan ayrılmış vəsaitlər də (187,6 milyon manat) nəzərə alınmaqla, 2019-cu ildə müdafiə xərclərinə dövlət büdcəsi xərclərinin 13,7 faizi həcmində və ya 3354,2 milyon manat vəsait yönəldilmişdir ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 20,7 milyon manat və ya 0,6 faiz çoxdur.

Dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərindən ayrılmış vəsait də (155,7 milyon manat) nəzərə alınmaqla, 2019-cu ildə məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq bölməsi üzrə xərclərə dövlət büdcəsi xərclərinin 6,8 faizi həcmində (2018-ci illə müqayisədə 0,4 faiz-bənd çox) və ya 1660,8 milyon manat vəsait yönəldilmişdir ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 208,2 milyon manat və ya 14,3 faiz çoxdur.

3.2.4. Mənzil və kommunal təsərrüfatı, yanacaq və enerji, kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq, ovçuluq və ətraf mühitin mühafizəsi, sənaye, tikinti və faydalı qazıntılar, nəqliyyat və rabitə, iqtisadi fəaliyyət bölmələri üzrə xərclərin icrası

Mənzil və kommunal təsərrüfatı, yanacaq və enerji, kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq, ovçuluq və ətraf mühitin mühafizəsi, nəqliyyat və rabitə, iqtisadi fəaliyyət xərclərinə bütövlükdə 1747,5 milyon manat vəsait yönəldilmişdir ki, həmin xərclərin də dövlət büdcəsi xərclərinin tərkibində xüsusi çəkisi 7,2 faiz təşkil etmişdir.

Dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərindən ayrılmış vəsait də (471,4 milyon manat) nəzərə alınmaqla, 2019-cu ildə kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq, ovçuluq və ətraf mühitin mühafizəsi xərclərinə dövlət büdcəsi xərclərinin 5,4 faizi həcmində və ya 1329,0 milyon manat vəsait yönəldilmişdir ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 80,3 milyon manat və ya 6,4 faiz çoxdur.

Funksional təsnifat üzrə (dövlət əsaslı vəsait qoyuluşundan ayrılmış vəsait istisna olmaqla) kənd təsərrüfatı xərclərinə 823,7 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 120,4 milyon manat və ya 17,1 faiz çox), ətraf mühitin mühafizəsi xərclərinə 14,0 milyon manat, meşə təsərrüfatı xərclərinə 10,8 milyon manat, hidrometeorologiya ilə bağlı tədbirlərə 7,3 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 59,3 milyon manat və ya 0,8 faiz çox), balıqçılıq və ovçuluq xərclərinə 1,8 milyon manat vəsait yönəldilmişdir.

İqtisadi təsnifata uyğun olaraq bu xərc bölməsindən əməyin ödənişinə 109,9 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 7,5 milyon manat və ya 7,3 faiz çox), malların (işlərin və xidmətlərin) satın alınmasına 230,9 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 38,7 milyon manat və ya 20,1 faiz çox), subsidiyalara və cari transfertlərə 430,3 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 44,2 milyon manat və ya 11,4 faiz çox), təqaüd və sosial müavinətlərə 0,1 milyon manat, digər xərclərə (istehsalat obyektlərinin əsaslı təmiri və yenidən qurulması, icarə və bank xərcləri) 56,1 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 9,8 milyon manat və ya 21,2 faiz çox), qeyri-maliyyə aktivlərinin alınmasına (əsas vəsaitlərin, maşın və avadanlıqların, kənd təsərrüfatı texnikasının, istehsalda istifadə olunmayan qeyri-maddi aktivlərin alınması və s.) 30,3 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 15,7 milyon manat və ya 2,1 dəfə çox) vəsait yönəldilmişdir.

2019-cu il ərzində meliorasiya və su təsərrüfatı komplekslərinin normal fəaliyyəti, kənd təsərrüfatının intensiv yollarla inkişafına nail olunması, əlavə yeni suvarılan torpaq sahələrinin əkin dövriyyəsinə daxil edilməsi üçün meliorativ sistemin modernləşdirilməsi, yeni mütərəqqi suvarma və drenaj üsullarının tətbiqi, sel və daşqın sularına qarşı mübarizə tədbirlərinin həyata keçirilməsi üçün dövlət büdcəsindən 328,9 milyon manat vəsait yönəldilmişdir.

Dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsait hesabına bitki zərərvericilərinə qarşı mübarizə, heyvanlar arasında xəstəliklərin profilaktikası, ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı tədbirlər həyata keçirilmişdir. Belə ki, bitki mühafizəsi və karantini, pestisidlərin, bioloji preparatların və digər bitki mühafizə vasitələrinin istifadəsi sahəsində dövlət nəzarətini həyata keçirmək məqsədilə Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı yanında Dövlət Fitosanitar Xidmətinə 1,1 milyon manat, ölkə ərazisində heyvanların müxtəlif xəstəliklərdən qorunmasını və onların müalicəsini, əhalinin insan və heyvanlar üçün ümumi olan xəstəliklərdən qorunmasını, xarici dövlətlərdən keçə biləcək yoluxucu xəstəliklərdən qorunmasını təmin etmək, heyvan mənşəli məhsulların və xammalın zəruri baytarlıq-sanitariya keyfiyyətinə nəzarəti həyata keçirmək üçün Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Dövlət Baytarlıq Xidmətinə 8,8 milyon manat, ölkədə ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı tədbirlərə 419,4 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

Mənzil və kommunal təsərrüfatı bölməsinə dövlət büdcəsi xərclərinin 1,4 faizi həcmində (2018-ci illə müqayisədə 0,6 faiz-bənd az) və ya 334,4 milyon manat vəsait yönəldilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 20 təqvim ili və daha çox qüsursuz xidmət etmiş hərbi qulluqçularının mənzillə təmin edilməsi məqsədilə 2019-cu ilin dövlət büdcəsinin "Mənzil və kommunal təsərrüfatı sahəsi üzrə kommunal, kommunikasiya xidmətləri və digər tədbirlər" üzrə xərclərində 25,4 milyon manat vəsait nəzərdə tutulmuşdur ki, bu vəsait də hesabat ilində tam olaraq icra edilmişdir. Eyni zamanda, həmin hərbi qulluqçuların mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün əlavə olaraq 2019-cu ilin dövlət büdcəsinin "Müdafiə qüvvələri üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi" ilə bağlı xərclərindən 4,6 milyon manat, əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər sahəsi üzrə "İslahatlarla bağlı xərclər"dən 18,6 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

Ümumilikdə, Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 20 təqvim ili və daha çox qüsursuz xidmət etmiş hərbi qulluqçularının mənzillə təmin edilməsi məqsədilə 2019-cu ilin dövlət büdcəsindən 48,6 milyon manat vəsait sərf edilmişdir.

Bununla yanaşı, 2019-cu ilin dövlət büdcəsindən kirayəyə götürülmüş yaşayış sahəsinə görə yaşayış yeri olmayan hərbi qulluqçulara (ehtiyatda və istifadədə olan hərbi qulluqçular nəzərə alınmaqla) pul kompensasiyasının ödənilməsi üçün 59,9 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

2019-cu ildə mənzil və kommunal təsərrüfatı xərcləri üzrə ayrılmış vəsait bir sıra məqsədli tədbirlərin maliyyələşdirilməsinə, o cümlədən kommunal, kommunikasiya xidmətləri, yaşayış məntəqələrinə aid olan kommunal təyinatlı infrastrukturların bərpası və yenidən qurulması, abadlaşdırılması, tullantıların yığılması, emalı və təmizlənməsi, habelə küçələrin, parkların işıqlandırılması, yaşıllıqların salınması, onlara xidmət və landşaft quruluşu işlərinin yerinə yetirilməsi ilə bağlı xərclərə və digər kommunal təyinatlı tədbirlərə sərf edilmişdir.

Həmin bölmədən funksional təsnifat üzrə kommunal təsərrüfatı xərclərinə 258,3 milyon manat, mənzil təsərrüfatı xərclərinə 49,4 milyon manat, mənzil və kommunal təsərrüfatı ilə bağlı digər xidmətlərə 22,2 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 4,3 milyon manat və ya 24,2 faiz çox), su təsərrüfatına 4,6 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

İqtisadi təsnifata uyğun olaraq mənzil və kommunal təsərrüfatı bölməsindən (334,4 milyon manat) abadlaşdırma xidmətləri haqqının ödənilməsinə 164,5 milyon manat, məhsula görə (təşkilatlarda yaranmış zərərin örtülməsi üçün) ödənişlərə 66,4 milyon manat, yolların əsaslı təmirinə 39,3 milyon manat, mənzil fondunun əsaslı təmirinə 9,6 milyon manat, digər kommunal xidmətləri haqqının ödənilməsinə 33,4 milyon manat (2018-ci illə müqayisədə 3,7 milyon manat və ya 12,5 faiz çox), maliyyə təşkilatları üzrə ödənişlərə 16,1 milyon manat və sair xərclərə 5,1 milyon manat vəsait sərf edilmişdir.

2019-cu ildə dövlət büdcəsinin mənzil və kommunal təsərrüfatı bölməsindən Bakı şəhərində məişət tullantılarının toplanması, emalı və utilizasiyası işlərinin görülməsi üçün "Təmiz Şəhər" ASC-yə 30,0 milyon manat, istilik təchizatı ilə bağlı xərclər üçün "Azəristiliktəchizat" ASC-yə 16,5 milyon manat, məcburi köçkünlər üçün salınmış qəsəbələrdə əhaliyə göstərilən mənzil-məişət və kommunal xidmətlər üzrə xərclər üçün Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinə 6,1 milyon manat vəsait yönəldilmişdir.

2019-cu ildə dövlət büdcəsindən yanacaq və enerji xərcləri bölməsinə 7,8 milyon manat vəsait ayrılmışdır. Bu bölmədən bərpa olunan enerji resurslarının mənbələrinin müəyyən olunması və bu sahənin inkişafı üçün Azərbaycan Respublikasının Alternativ və Bərpa Olunan Enerji Mənbələri üzrə Dövlət Agentliyinə 4,6 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

2019-cu ildə dövlət büdcəsindən iqtisadi fəaliyyətlə bağlı xərclərə büdcə xərclərinin 1,5 faizi həcmində (2018-ci illə müqayisədə 4,5 faiz-bənd az) və ya 372,6 milyon manat vəsait yönəldilmişdir ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 984,7 milyon manat və ya 72,5 faiz azdır.

Bu bölmə üzrə xərclərin 2018-ci ilə nisbətən az icra edilməsinin əsas səbəbi 2019-cu il dövlət büdcəsi xərclərinin proqnozlaşdırılması zamanı həmin bölmə üzrə bəzi xərclərin strukturuna yenidən baxılması, o cümlədən Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin nizamnamə kapitalının artırılması (Sumqayıt şəhəri və onun ətrafında yeni tikilmiş iri sənaye müəssisələrinin təbii qaza artan tələbatının təmin edilməsi, "Mozdok-Qazıməmməd" magistral qaz kəmərinin 287-ci km-dən Sumqayıt Qaztənzimləyici Məntəqəsinə kimi yeni əlaqələndirici magistral qaz kəmərinin çəkilməsi, regional yüksək təzyiqli dairəvi qaz-nəql sisteminin yaradılması və regionların qazlaşdırılması məqsədilə) ilə bağlı xərclərin bu bölmədən çıxarılaraq "dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya)" xərclərində proqnozlaşdırılması ilə bağlı olmuşdur.

Hesabat ilində "İqtisadi fəaliyyətlə bağlı xərclər" bölməsində nəzərdə tutulmuş "İslahatlarla bağlı xərclər" hesabına əhaliyə qaz xidmətləri üzrə limitlərin artırılması və 2018-ci ildə idxal olunmuş qaza görə subsidiyanın verilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkətinə 63,9 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

2019-cu ildə Avropa Komissiyası tərəfindən ayrılan xarici qrantlar hesabına həyata keçirilən layihələr üçün Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyinə 5,6 milyon manat, nizamnamə kapitalının formalaşdırılması üçün Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinə 10,0 milyon manat, qeyri-neft məhsullarının ixracının genişləndirilməsi, ixrac təşviqi üçün mal qruplarının siyahısının genişləndirilməsi ilə bağlı xərclərə 19,1 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

2019-cu ildə nəqliyyat və rabitə xərclərinə dövlət büdcəsi xərclərinin 0,7 faizi həcmində (2018-ci il səviyyəsində) və ya 175,1 milyon manat vəsait yönəldilmişdir ki, bu da 2018-ci ilə müqayisədə 8,5 milyon manat və ya 5,1 faiz çoxdur.

Bu bölmədən Bakı Metropolitenində sənişindəşımə xidməti haqqının onun maya dəyərindən aşağı olması nəticəsində metropolitenin fəaliyyətinin maliyyə nəticələri üzrə yaranan zərərin örtülməsi üçün 41,0 milyon manat, Naxçıvan Muxtar Respublikasına edilən aviareyslərə, Böyük Vətən müharibəsi əlillərinin və iştirakçılarının, habelə onlara bərabər tutulan şəxslərin Müstəqil Dövlətlər Birliyi ölkələrinə nəqliyyatda gedişlə bağlı tətbiq edilən güzəştlər hesabına yaranan zərərin örtülməsi üçün "Azərbaycan Hava Yolları" QSC-yə 10,0 milyon manat, Xəzər dənizində etibarlı nəqliyyat sisteminin yaradılması üçün Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi yanında Dövlət Dəniz Agentliyinə 4,6 milyon manat, poçt rabitəsi xidmətinin göstərilməsi ilə bağlı milli poçt operatoruna dəyən zərərin kompensasiya edilməsi üçün 1,0 milyon manat, nizamnamə kapitalının artırılması üçün "Azərkosmos" ASC-yə 48,0 milyon manat maliyyə yardımı (subsidiya) ayrılmışdır.

2019-cu ildə sənaye, tikinti və faydalı qazıntılar xərcləri üzrə nəzərdə tutulan 6390,7 milyon manat proqnoza qarşı icra 6214,0 milyon manat və ya 97,2 faiz olmuşdur ki, bu da 2018-ci ilə müqayisədə 1126,8 milyon manat və ya 22,1 faiz çoxdur. Bu bölmə üzrə xərclərin dövlət büdcəsinin xərclərinin tərkibində xüsusi çəkisi 2018-ci ilə nisbətən 3,1 faiz-bənd artaraq 25,4 faizə çatmışdır.

Sənaye, tikinti və faydalı qazıntı xərclərinin tərkib hissəsi olan dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərinə dövlət büdcəsi xərclərinin 25,4 faizi həcmində (2018-ci ilə müqayisədə 3,1 faiz-bənd çox) və ya 6199,4 milyon manat vəsait yönəldilmişdir ki, bu da 2018-ci ilə müqayisədə 1140,2 milyon manat və ya 22,5 faiz çoxdur.

2019-cu ildə dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərindən sosial təyinatlı layihələrin maliyyə təminatı üçün 752,6 milyon manat vəsait sərf edilmişdir. Bu mənbədən təhsil sferasına aid olan obyektlərin tikintisi, yenidən qurulması və əsaslı təmirinə 294,1 milyon manat (yeni tam orta məktəbin, tam orta internat və peşə məktəbinin, gimnaziya, liseylərin tikintisi, təmiri, onların qazlaşdırılması, Uşaq-Gənclər Yaradıcılıq sarayının təmiri, Bakı Avropa Liseyi üçün yeni binanın tikintisi, ölkənin bir sıra şəhər və rayonlarında (Xaçmaz, Quba, Qusar, Şamaxı, İsmayilli, Ağsu, Şəki, Tovuz, Ağstafa, Gədəbəy, Daşkəsən, Bərdə, Ağdam, Sabirabad, Cəlilabad, Yardımlı, Lənkəran, Astara, Lerik və Yevlax) yeni modul tipli ümumi orta məktəblərin quraşdırılması, "ADA" Universiteti üçün yeni tədris korpuslarının tikintisi), səhiyyə obyektlərinin tikintisi, yenidən qurulması və əsaslı təmiri üçün 74,6 milyon manat (Buzovna qəsəbəsində Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Tibbi Reabilitasiya Mərkəzinin, Bakı şəhərində Respublika Narkoloji Dispanseri üçün yeni binanın, Xırdalan və Naftalan şəhərində, Qobustan, Şəmkir, Quba, Qəbələ, Goranboy, Füzuli və Samux rayonlarında mərkəzi xəstəxanaların tikintisi və avadanlıqlarla təchizatı) vəsait ayrılmışdır.

Sosial müdafiə və sosial təminat obyektlərinin, o cümlədən psixonevroloji xidmət müəssisələrinin, DOST mərkəzlərinin yaradılması, ölkənin bir sıra şəhər və rayonlarında (Gəncə, Şəki, Şirvan, Lənkəran, Xaçmaz, Qəbələ və Şəmkir) əlillərin regional bərpa mərkəzlərinin tikintisi, əsaslı təmiri, onların zəruri avadanlıqlarla təchizatı, müharibə əlilləri və şəhid ailələri üçün mənzillərin alınması, məcburi köçkünlərin sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması tədbirləri üzrə 120,0 milyon manat vəsait ödənilmişdir.

Mədəniyyət müəssisələrinin, o cümlədən Tovuz rayonunda Hüseyn Bozalqanlı adına Aşıq Sənəti Muzeyi binasının tikintisinə, Şabran rayonunda "Çıraqqala" abidəsində möhkəmləndirmə və bərpa-konservasiya işlərinin görülməsinə, digər mədəniyyət obyektlərinin əsaslı təmiri və yenidən qurulmasına 7,2 milyon manat, ölkədə turizm infrastrukturunun inkişaf etdirilməsinə 34,1 milyon manat, Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin təmir-bərpa işlərinin layihələndirilməsinə 4,0 milyon manat, Böyük Qala küçəsində qəzalı vəziyyətdə olan memarlıq abidələrinin rekonstruksiya işlərinin aparılmasına 1,2 milyon manat, kütləvi informasiya vasitələri

nümayəndələrinin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılmasına 6,5 milyon manat vəsait sərf edilmişdir.

Yardımlı, Tərtər, Neftçala rayonlarında Olimpiya İdman Komplekslərinin tikintisi və ölkədə irimiqyaslı beynəlxalq idman tədbirlərinin keçirilməsi ilə bağlı xərclər 197,2 milyon manat təşkil etmişdir.

2019-cu ildə dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərindən infrastruktur təyinatlı layihələrə 3791,0 milyon manat vəsait yönəldilmişdir.

Ölkədə avtomobil yollarının, yol infrastrukturunun layihələndirilməsi və tikintisinə (Lənkəran-Lerik, Cəlilabad-Yardımlı, Susay-Xınalıq, Ələt-Hacıqabul, Quba-Qonaqkənd avtomobil yollarının tikintisi, "Ələt-Astara-İran İslam Respublikası ilə dövlət sərhədi avtomobil yolu"nın Asiya İnkişaf Bankı tərəfindən maliyyələşdirilən hissəsində, "Magistral yol - III" Dünya Bankı tərəfindən maliyyələşdirilən hissəsində Azərbaycan tərəfinin iştirak payının maliyyələşdirilməsi və s.) 945,9 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

Nəticə olaraq, Dünya Bankı ilə birgə maliyyələşdirilən "Magistral Yol III Əlavə Maliyyələşmə" layihəsi çərçivəsində Bakı-Şamaxı avtomobil yolunun 91-107 km hissəsinin I kateqoriyaya uyğun olaraq tikintisi işləri, Samur (Azərbaycan Respublikası) - Yaraq Qazmalar (Rusiya Federasiyası) buraxılış məntəqələri ərazisində uzunluğu 325 metr olan avtomobil körpüsünün və onun giriş yollarının tikintisi işləri, 48 rayon üzrə 926,9 min nəfər əhəlinin yaşadığı 278 yaşayış məntəqəsini birləşdirən və ümumi uzunluğu 860 km təşkil edən kənd yollarının tikintisi işləri başa çatdırılmış və əhəlinin istifadəsinə verilmişdir.

2019-cu ildə respublikanın ərazisində Bakı-Böyük Kəsik, Ələt-Astara, Biləcəri-Yalama, Ləki-Qəbələ, Xudat-Şahdağ dəmir yolu xətlərinin layihələndirilməsi, tikintisi, dəmir yollarının elektrik təchizatı sisteminin qurulması, dəyişən cərəyanla işləyən 50 ədəd lokomotivin, 20 ədəd müasir sənişin vaqonunun, 4 ədəd müasir elektrik qatarının, yeni vaqonların alınması və digər tədbirlər üçün 650,4 milyon manat vəsait yönəldilmişdir. Hesabat ilində "Bakı şəhəratrafi dəmir yolu xəttinin əsaslı təmiri və tikintisi" layihəsi çərçivəsində Nərimanov, Bakıxanov, Keşlə, Zabrat-2 və Pırşaq stansiyalarında platformaların, yerüstü piyada keçidlərinin, stansiya binalarının tikintisi işləri başa çatdırılmışdır.

Bakı şəhərində sənişinlərin ictimai nəqliyyatdan təhlükəsiz və rahat şəkildə istifadə etmələri üçün avtobus parkının yenilənməsi məqsədilə 300 ədəd sənişin avtobusunun alınması üçün Bakı Nəqliyyat Agentliyinə 79,9 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

Hesabat ilində Bakı Metropolitenində tikinti və yenidənqurma işlərinin davam etdirilməsi, yeni vaqonların və avadanlıqların alınması üçün dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərindən 109,7 milyon manat vəsait ayrılmışdır (III yeni (Bənövşəyi) xəttin "B-3"- "B-4"- "B-5" stansiyalarında, III yeni (Bənövşəyi) xəttin "Xocəsən" elektrik deposu- "Avtovağzal" stansiyaları arasında tunellərin, elektrik depolarının tikintisi, yeni vaqonların, generatorların alınması, Bakı Metropoliteninin hərəkət tərkibinin yenilənməsi və s.).

Meliorativ işlərin yerinə yetirilməsinə, meliorasiya və su təsərrüfatı obyektlərinin, içməli su təminatı və kanalizasiya sistemlərinin tikintisinə, yenidən qurulmasına və əsaslı təmirinə 318,7 milyon manat, o cümlədən bir sıra rayon və şəhərlərin (Abşeron, Şəki, Qazax, Bərdə, Balakən, Ağsu, Masallı, Zərdab, Ağcabədi, Füzuli, Tovuz, Cəbrayıl (Cocuq Mərcanlı kəndində), Goranboy) əkinə yararlı torpaq sahələrinin suvarma suyu ilə təmin edilməsinə, Yevlax rayonunda R-2 kanalının yenidən qurulmasına, Yuxarı Mil kanalının, Şəmkirçay təsərrüfatlararası paylayıcı kanalların, Araz çayının yeni qolundan paylayıcı kanalların tikintisinə, sel və daşqın təhlükəsi olan çayların zərərli təsirinə qarşı sahilbərkitmə işlərinin və digər qabaqlayıcı tədbirlərin görülməsinə, əhalisi 736 min nəfərə yaxın olan 41 şəhər və rayonun 254 yaşayış məntəqəsində əkin sahəsinin və əkin üçün istifadə olunan həyətyanı torpaq sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılmasına, habelə əhəlinin içməli suya olan tələbatının ödənilməsi üçün 300 ədəd subartezian quyusunun layihələndirilməsinə və qazma işlərinin aparılmasına vəsait yönəldilmişdir.

Ölkənin elektroenergetika sisteminin dayanıqlığının və fasiləsiz fəaliyyətinin təmin edilməsi, habelə qeyri-neft sektorunun inkişafı üzrə yeni fəaliyyət sahələrinin yaranması ilə əlaqədar elektrik enerjisinə artan tələbatın qarşılanması məqsədi ilə elektrik stansiyalarının real generasiya güclərinin artırılması, yüksək gərginlikli elektrik şəbəkələri və elektrik verilişi xətlərində yenidənqurma işlərinin aparılması və paylayıcı elektrik şəbəkələrinin modernləşdirilməsi istiqamətində həyata keçirilən layihə və tədbirlərin maliyyələşdirilməsinə 504,9 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

Regionlarda aqrar elmi-tədqiqat institutlarının, atçılıq təsərrüfatı üçün yeni komplekslərin, emal sexlərinin layihələndirilməsi, tikintisi, əsaslı təmiri, onların laboratoriya və digər avadanlıqlarla təchizatı, arıçılıq kompleksinin, sitrus meyvə tinglərinin, çəltik və tütün şitillərinin yetişdirilməsi üçün polietilen örtüklü istixanaların layihələndirilməsi, toxum emalı zavodunun, iri və xırda buynuzlu heyvanların seleksiya və damazlıq işlərinin aparılması üçün heyvandarlıq komplekslərinin, Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin yeni tədris korpusunun tikintisi və avadanlıqlarla təchizatı üçün 2019-cu ilin dövlət büdcəsinin dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərindən 78,5 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

Kənd təsərrüfatı məhsulu istehsalçılarının maddi-texniki təminatını möhkəmləndirmək, sahibkarları lizinq qaydası ilə texnika, mineral gübrə, damazlıq heyvanları, texnoloji avadanlıq, suvarma sistemi ilə təmin etmək, fermerlərə aşağı qiymətlərlə aqroservis xidməti göstərmək məqsədilə "Aqrolizinq" ASC-nin nizamnamə kapitalının artırılmasına 48,5 milyon manat vəsait sərf edilmişdir.

Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının və Pirallahı Sənaye Parkının layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması, ərazidə ekoloji monitorinqin aparılması, ekoloji təmizlənmənin yerinə yetirilməsi, tikinti-bərpa işlərinin aparılması, elektrik yarımstansiyasının tikintisi, infrastrukturun yaradılması və zəruri avadanlıqlarla təchiz olunması üçün 19,0 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

2019-cu ilin dövlət büdcəsinin dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərindən "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" QSC-nin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, habelə, 2 ədəd neft tankerinin və 2 ədəd "Ro-Pax" tipli bərə-gəmisinin tikintisi üçün 44,0 milyon manat vəsait yönəldilmişdir.

Bir sıra şəhər və rayonların çoxmərtəbəli yaşayış binalarında lift təsərrüfatının maddi-texniki təminatının möhkəmləndirilməsi üçün 39,9 milyon manat, dam örtüklərinin təmiri üçün 21,7 milyon manat vəsait şəhər və rayon icra hakimiyyəti orqanlarına ayrılmışdır.

Bakı şəhərində Böyükşor gölünün reabilitasiya işlərinin davam etdirilməsi üçün 38,0 milyon manat vəsait sərf edilmişdir.

Ölkənin bir sıra şəhər və rayonlarında (Naxçıvan, Biləsuvar, Qobustan, Şabran, Lənkəran, Kürdəmir, Goranboy, Tərtər və Abşeron) xalça istehsalı emalatxanasının tikintisi, zəruri avadanlıq və dəzgahlarla təchizatı, infrastrukturunun yaradılması, habelə, yunəyrici-boyaq fabrikinin tikintisi ilə bağlı tədbirlər üçün 31,7 milyon manat vəsait "Azərxalça" ASC-yə ayrılmışdır.

Mingəçevir, Şəki və Şirvan şəhərlərində, Şəmkir, Salyan, Horadiz və Qax rayonlarında su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması işlərinin layihələndirilməsi, tikintisi və başa çatdırılması, bu sahədə bir sıra layihələrdə Azərbaycan tərəfinin payının maliyyələşdirilməsi və digər işlərin görülməsi üçün 395,1 milyon manat vəsait "Azərsu" ASC-yə ayrılmışdır.

Regionların qazlaşdırılması və digər tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin nizamnamə kapitalının artırılmasına 389,0 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

Hesabat ilində regionlarda "ASAN Xidmət" mərkəzlərinin layihələndirilməsi və tikintisinin başa çatdırılması ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinə 79,2 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

2019-cu ildə dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərindən ölkənin müdafiə, məhkəmə, hüquq-mühafizə, prokurorluq və digər sahələri üzrə yeni hərbi hissələrin, cəzaçəkmə müəssisələrinin, inzibati və xidməti yaşayış binlərinin, sosial obyektlərin tikintisinə və əsaslı təmirinə,

yanğınsöndürmə və xilasetmə işləri üçün xüsusi texnika və avadanlığın alınmasına və digər zəruri işlərin maliyyələşdirilməsinə 595,2 milyon manat vəsait yönəldilmişdir.

2019-cu ildə dövlət büdcəsinin dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərindən Naxçıvan Muxtar Respublikasında həyata keçirilən bir sıra infrastruktur layihələrinin maliyyələşdirilməsi, o cümlədən Ordubad rayonunda yeni Su Elektrik Stansiyasının tikintisi, Culfa-Ordubad avtomobil yolunun yenidən qurulması, Şərur Sənaye Məhəlləsinin fəaliyyətinin təşkili, Süni Mayalanma Mərkəzinin yaradılması, çoxmənzilli binaların dam örtüklərinin təmiri və lift təsərrüfatının maddi-texniki təminatının möhkəmləndirilməsi üçün 75,3 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

Xaricdən cəlb edilmiş kreditlər hesabına sərf edilmiş 985,3 milyon manat vəsaitin 935,5 milyon manatı infrastruktur təyinatlı layihələrin (respublikanın avtomobil və dəmir yollarının çəkilişi, şəhər və rayonların su təchizatı və kanalizasiya sisteminin, həmçinin torpaq sahələrinin meliorativ vəziyyətinin və suvarma sistemlərinin qurulması), 24,6 milyon manatı sosial təyinatlı layihələrin (orta məktəblərin əsaslı təmiri, tikintisi və Peşə tədris mərkəzinin yaradılması, məcburi köçkünlərin yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması və gəlir imkanlarının dəstəklənməsi), 25,2 milyon manatı digər sahələr (mütərəqqi ədliyyə xidmətlərinin inkişafı və müasir məhkəmə infrastrukturunun yaradılması) üzrə layihələrin maliyyələşdirilməsinə yönəldilmişdir.

2019-cu ildə dövlət büdcəsinin sənaye, tikinti və faydalı qazıntılar bölməsindən Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş, habelə əvvəllər hərbi poliqon kimi istifadə olunmuş ərazilərin partlamamış hərbi sursat və minalardan təmizlənməsi işlərinin yerinə yetirilməsinə 6,8 milyon manat, geoloji-kəşfiyyat və geodeziya-kartoqrafiya işlərinin görülməsinə 6,4 milyon manat, şəhərsalma və arxitektura işlərinə 1,1 milyon manat, bir sıra rayon və şəhərlər üzrə müfəssəl ərazi planlarının hazırlanmasına 0,3 milyon manat vəsait sərf edilmişdir.

3.2.5. Ehtiyat fondları üzrə xərclərin icrası

2019-cu ilin dövlət büdcəsində əvvəlcədən proqnozlaşdırılması mümkün olmayan bir sıra tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondu üçün 300,0 milyon manat, dövlət büdcəsinin ehtiyat fondu üçün isə 100,0 milyon manat vəsait nəzərdə tutulmuşdur. 2019-cu il dövlət büdcəsinin icrası prosesində dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlarda çalışan işçilərin aylıq tarif (vəzifə) maaşlarının məbləğlərinin minimum aylıq əməkhaqqının məbləğinə uyğunlaşdırılması, əməkhaqlarının və tələbələrə verilən təqaüdlərin məbləğlərinin artırılması, əməkhaqqı sisteminin təkmilləşdirilməsi, yeni ştatların komplektləşdirilməsi və bir sıra zəruri xərclərin maliyyə təminatının yaradılması məqsədilə "Büdcə sistemi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 19.6-cı maddəsinə uyğun olaraq 2019-cu il dövlət büdcəsində birdəfəlik təyinatlı xərclər üzrə qənaət olunmuş vəsaitdən 1052,3 milyon manat vəsait həmin Qanunun 6.2-ci maddəsinin tələbi gözlənilməklə dövlət büdcəsinin ehtiyat fonduna yönəldilmişdir. Qeyd olunan vəsait də nəzərə alınmaqla, bütövlükdə 2019-cu ilin dövlət büdcəsində ehtiyat fondları üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitin məbləği 1452,3 milyon manat təşkil etmiş, il ərzində həmin vəsaitdən 1376,9 milyon manat istifadə olunmuşdur.

3.2.5.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondu üzrə xərclərin icrası

2019-cu ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan 296,7 milyon manat vəsait istifadə olunmuşdur.

Həmin vəsait hesabına respublikanın şəhər və rayonlarında avtomobil yollarının tikintisinə və yenidən qurulmasına 103,8 milyon manat, xarici populyar televiziya kanallarında respublikanın təbliğinin təşkilinə, teleradio yayımçılarına əlavə maliyyə dəstəyinə, onların maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsinə və digər mədəniyyət tədbirlərinin maliyyələşdirilməsinə 29,8

milyon manat, şəhər və rayonlarda çoxmənzilli binaların dam örtüklərinin dəyişdirilməsinə, təmir, tikinti, mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılmasına və abadlıq-quruculuq işlərinin aparılmasına 28,1 milyon manat, kənd təsərrüfatı, meliorasiya və su təsərrüfatı sahələrinin fəaliyyətinin yaxşılaşdırılmasına 26,4 milyon manat, respublikada baş vermiş təbii fəlakət nəticəsində dəymiş ziyanın aradan qaldırılmasına 22,8 milyon manat, səhiyyə və təhsil müəssisələrinin tikintisinə və yenidənqurulmasına 16,0 milyon manat, əhaliyə göstərilən nəqliyyat xidmətinin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsinə 14,2 milyon manat, Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü, müstəqilliyi və konstitusiyaya quruluşunun müdafiəsinə və ikinci dünya müharibəsi iştirakçılarına və əlillərinə avtomobil təminatına və birdəfəlik yardımların verilməsinə 11,0 milyon manat, küçələrin əsaslı təmiri, işıqlandırma sistemlərinin yenilənməsi və abadlıq quruculuq işlərinə 8,0 milyon manat, əhaliyə göstərilən kommunal xidmətlərin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsinə 7,5 milyon manat, Bakı şəhərində 2 və Sumqayıt şəhərində 1 yeni "ASAN" xidmət mərkəzlərinin layihələndirilməsinə və tikintisinə 7,0 milyon manat, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlara və digər şəxslərə sosial xidmətin genişləndirilməsinə 5,0 milyon manat, Mehdi Hüseynzadə adına Sumqayıt şəhər stadionunun yenidənqurulmasına 5,0 milyon manat, şəhər və rayonlarda yerləşən Heydər Əliyev Mərkəzlərində Gənclərin İnkişaf və Karyera Mərkəzinin nümayəndəliklərinin yaradılmasına və fəaliyyətinin təmin edilməsinə 4,0 milyon manat, dini qurumlara maliyyə yardımının göstərilməsinə 3,3 milyon manat, Bakı şəhəri Nizami rayonunda yerləşən ticarət mərkəzində baş vermiş yanğın nəticəsində zərər çəkmiş sahibkarlara maddi yardımın verilməsinə 3,0 milyon manat və digər tədbirlərin maliyyələşdirilməsinə 1,8 milyon manat vəsait sərf olunmuşdur. Büdcə ilinin sonuna istifadə olunmamış 3,3 milyon manat vəsait "Büdcə sistemi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 19.5-ci maddəsinə əsasən dövlət büdcəsinin vahid xəzinə hesabına köçürülmüşdür.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan istifadə olunmuş vəsaitin 237,3 milyon manatı və ya 80,0 faizi əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərinin, 59,4 milyon manatı və ya 20,0 faizi cari xərclərin maliyyələşdirilməsinə yönəldilmişdir. Cari xərclərə yönəldilən vəsaitin 14,5 milyon manatı və ya 24,4 faizi sosialyönlü tədbirlərin maliyyə təminatına sərf edilmişdir.

3.2.5.2. Dövlət büdcəsinin ehtiyat fondu üzrə xərclərin icrası

2019-cu il dövlət büdcəsinin icrası prosesində ölkənin sosial-iqtisadi həyatı üçün vacib olan bir sıra layihələrin və tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədi ilə "Büdcə sistemi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 19.6-cı maddəsinə uyğun olaraq 2019-cu il dövlət büdcəsində birdəfəlik təyinatlı xərclər üzrə qənaət olunmuş vəsaitdən 1052,3 milyon manat dövlət büdcəsinin ehtiyat fonduna yönəldilməklə, Fondun həcmi 1152,3 milyon manat olmuş, il ərzində həmin vəsaitin 1080,2 milyon manatından istifadə olunmuşdur.

Bu mənbədən dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlarda əməkhaqlarının, tələbələrə verilən təqaüdlərin və digər sosial ödənişlərin artırılmasına 909,5 milyon manat, Azərbaycan Respublikasının İtaliyadakı Səfirliyi üçün Roma şəhərində inzibati binanın alınmasına 29,0 milyon manat, respublika ərazisində qəzalı vəziyyətdə olan yaşayış binalarının sakinlərinin köçürülməsinə, onlara birdəfəlik yardımın verilməsinə və təmir-bərpa işlərinin aparılmasına 21,3 milyon manat, "Azərsu" ASC-nin fəaliyyətinin tənzimlənməsinə 20,0 milyon manat, ölkənin müdafiə qabiliyyətinin gücləndirilməsinə, hüquq-mühafizə orqanlarının maddi-texniki bazasının və təchizatının yaxşılaşdırılmasına 14,5 milyon manat, "Azəristiliktəchizat" ASC-nin fəaliyyətinin tənzimlənməsinə 11,2 milyon manat, 2020-ci ildə futbol üzrə UEFA Avropa çempionatının 4 oyununun Bakı şəhərində keçirilməsi üçün hazırlıq işlərinə 10,0 milyon manat, "Bakı şəhərində nəqliyyat əməliyyatlarının intellektual idarə edilməsi sisteminin yaradılması" layihəsinə 7,3 milyon manat, probasiya xidməti üçün nəzarət vasitələrinin (elektron qolbaqlar) alınmasına 6,8 milyon manat, Biləsuvar rayonunda məskunlaşmış məcburi köçkün ailələrinin su təminatının yaxşılaşdırılmasına və M.İbrahimov adına küçənin abadlaşdırılmasına 10,5 milyon manat, Ələt

Azad İqtisadi zona ilə bağlı məsləhətçi şirkətlə bağlanmış müqavilənin maliyyələşdirilməsinə 4,9 milyon manat, “Şahdağ” Turizm Mərkəzi QSC-yə 5,0 milyon manat, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin maddi texniki təminatının möhkəmləndirilməsinə 4,4 milyon manat, Astara rayonunda yeni avtomobil yollarının çəkilişinə 4,3 milyon manat, Sumqayıt şəhərinin 70 illiyi yubileyi ilə bağlı bayram tədbirlərinin keçirilməsinə 3,0 milyon manat, beynəlxalq idman yarışlarında ən yüksək nəticələr göstərmiş Azərbaycan Respublikasının idmançılarının və onların məşqçilərinin mükafatlandırılmasına 2,1 milyon manat, İran İslam Respublikası və Albaniya Respublikasında təbii fəlakət nəticəsində zərər dəymiş əhaliyə humanitar yardım göstərilməsinə 1,8 milyon manat, birinci instansiya məhkəmələrində kargüzərlik işinin təşkilinə 1,8 milyon manat, Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin fəaliyyətinin təmin edilməsinə 1,4 milyon manat, “İslam dünyasında incəsənət və sənətkarlıq perspektivləri” mövzusunda beynəlxalq konqresin keçirilməsinə və Bakı Xanları evində yaradılmış muzey üçün avadanlıqların alınmasına 1,3 milyon manat və digər zəruri xərclərə 10,1 milyon manat vəsait sərf olunmuşdur.

Dövlət büdcəsinin ehtiyat fondundan istifadə olunmuş vəsaitin 89,0 milyon manatı və ya 8,2 faizi əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərinin, 991,2 milyon manatı və ya 91,8 faizi cari xərclərin maliyyələşdirilməsinə yönəldilmişdir. Cari xərclərə yönəldilən vəsaitin 978,7 milyon manatı və ya 98,7 faizi sosialyönlü tədbirlərin maliyyə təminatına sərf edilmişdir.

3.2.6. Məqsədli büdcə fondları üzrə gəlir və xərclərin icrası

3.2.6.1. “Avtomobil Yolları” Məqsədli Büdcə Fondu üzrə

2019-cu ildə dövlət büdcəsinin “Avtomobil Yolları” Məqsədli Büdcə Fondunun gəlirləri üzrə daxilolmalar 351,2 milyon manat, o cümlədən yol vergisi üzrə 118,9 milyon manat, mülkiyyətində və ya istifadəsində olan avtonəqliyyat vasitələri ilə sərnişin və yük daşımaları həyata keçirən hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən ödənilmiş sadələşdirilmiş vergi üzrə 6,3 milyon manat, idxal olunan minik avtomobillərinə və avtonəqliyyat vasitələrinə tətbiq edilən aksiz və gömrük rüsumu üzrə 192,5 milyon manat, Azərbaycan Respublikasının ərazisində beynəlxalq avtomobil daşımalarını tənzimləyən icazənin verilməsi və nəqliyyat vasitələrinin, qoşquların və yarımqoşquların texniki baxışdan keçirilməsi ilə bağlı ödənilən dövlət rüsumu üzrə 33,5 milyon manat vəsait daxil olmuşdur.

2019-cu ildə dövlət büdcəsinin “Avtomobil Yolları” Məqsədli Büdcə Fondunun xərcləri üzrə icra tam məbləğdə və ya 302,0 milyon manat təşkil etmişdir ki, bu vəsait də əsasən ölkə ərazisində ümumi istifadədə olan respublika və yerli əhəmiyyətli avtomobil yollarının və onlarla əlaqədar mühəndis qurğularının, təhkim zolaqlarının istifadəsi, saxlanması və istismarına yönəldilmişdir.

2019-cu ilin sonuna “Avtomobil Yolları” Məqsədli Büdcə Fondunun vəsaitinin qalığı 49,2 milyon manat təşkil etmişdir.

3.2.6.2. Dövlət borcu və zəmanəti üzrə öhdəliklərin Təminat Fondu üzrə

2019-cu ilin əvvəlinə Dövlət borcu və zəmanəti üzrə öhdəliklərin Təminat Fondunun qalığı 191,1 milyon ABŞ dolları (manat ifadəsində 324,9 milyon manat) təşkil etmişdir.

Hesabat ili ərzində Təminat Fonduna 2154,4 milyon manat vəsait daxil olmuşdur. Daxil olan vəsaitin 91,6 faizi və ya 1974,0 milyon manatı “Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 12-ci maddəsinə uyğun olaraq 2017-ci il üzrə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının müəyyən olunmuş mənfəətinin sərbəst qalığından qismən köçürülmüş vəsaitin payına düşür.

Yerdə qalan 8,4 faizi və ya 180,4 milyon manatı isə borc sazişləri, yerləşdirilmiş vəsaitlərə hesablanmış faiz və dövlət zəmanətinin verilməsi ilə bağlı haqlar üzrə daxilolmalar təşkil etmişdir.

2019-cu ildə Dövlət borcu və zəmanəti üzrə öhdəliklərin Təminat Fondunun vəsaitindən ümumilikdə 1251,2 milyon manat, o cümlədən 33,0 milyon manat, 479,1 milyon ABŞ dolları (814,5 milyon manat) və 213,2 milyon avro (403,7 milyon manat) istifadə edilmişdir. Bu vəsait “Dövlət borcu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulan xərclərin maliyyələşdirilməsinə yönəldilmişdir. Belə ki, hesabat ili ərzində dövlət büdcəsində dövlət borcuna və öhdəliklərinə xidmət edilməsi ilə bağlı nəzərdə tutulmuş vəsait dövlət borcuna xidmət xərclərinin icra edilməsi üçün kifayət etmədiyindən, “Dövlət borcu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 7.1-ci bəndinə əsasən Təminat Fondunun vəsaiti həmin xərclərin çatışmayan hissəsinin təmin edilməsinə və dövlət zəmanəti ilə cəlb edilmiş borcların bağlanılmasına sərf edilmişdir.

2019-cu ilin sonuna Dövlət borcu və zəmanəti üzrə öhdəliklərin Təminat Fondunun qalığı 73,3 milyon manat, 671,5 milyon ABŞ dolları və 7,0 milyon avro (manat ifadəsində 1228,2 milyon manat) təşkil etmişdir.

3.2.7. Dövlət borcu və öhdəliklərinə xidmət edilməsi ilə bağlı xərclər, dövlət borcları və dövlət zəmanətlərin verilməsi, dövlət istiqrazları üzrə əməliyyatlar, dövlət borcunun vəziyyəti

3.2.7.1. Dövlət borcu və öhdəliklərinə xidmət edilməsi ilə bağlı xərclər

Hesabat ili ərzində dövlət borcuna və öhdəliklərinə xidmət edilməsi ilə bağlı xərclər 2042,6 milyon manat təşkil etmişdir. Xərclərin maliyyələşdirilməsi 2019-cu ilin dövlət büdcəsində bu məqsədlər üçün nəzərdə tutulmuş vəsait hesabına (885,8 milyon manat) və Dövlət borcu və zəmanəti üzrə öhdəliklərin Təminat Fondu hesabına (1156,8 milyon manat) təmin olunmuşdur.

2019-cu ilin dövlət büdcəsində dövlət borcuna və öhdəliklərinə xidmət edilməsi ilə bağlı 2334,8 milyon manat məbləğində ayrılmış vəsaitin 682,0 milyon manatı fiziki şəxslərinin kommersiya bankları qarşısında müəyyən növ problemlə kreditləri üzrə öhdəliklərinin dövlətin öz üzərinə götürülməsi ilə bağlı ödənişlər üçün proqnozlaşdırılmış və bu vəsaitdən 639,0 milyon manat istifadə olunmuşdur.

767,0 milyon manat vəsait isə “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 19.6-cı maddəsinə müvafiq olaraq dövlət büdcəsinin Ehtiyat Fonduna yönəldilmişdir.

2019-cu il ərzində dövlət borcuna xidmət xərclərinin 1938,2 milyon manatı xarici dövlət borcunun, o cümlədən 1430,8 milyon manatı əsas borcun, 507,4 milyon manatı faiz borcunun, 104,4 milyon manatı isə daxili dövlət borcunun, o cümlədən 13,0 milyon manatı əsas borcun, 91,4 milyon manatı faiz borcunun bağlanmasına yönəldilmişdir.

3.2.7.2. Dövlət borcları və dövlət zəmanətlərin verilməsi üzrə əməliyyatlar

Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il üzrə xarici dövlət borclarının yuxarı həddi (limiti) 1000,0 milyon manat məbləğində müəyyən edilmişdir. Hesabat ili ərzində 250,0 milyon ABŞ dolları və 160,5 milyon avro (ümumilikdə 731,0 milyon manat ekvivalentində) məbləğində (limitin 73.1 faizi həcmində) kredit müqavilələri imzalanmışdır. İmzalanmış kredit müqavilələri aşağıdakı layihələr üzrə olmuşdur:

- 6 il güzəşt müddəti daxil olmaqla 19 il müddətinə 6 aylıq Euribor üstəgəl 1,1 faiz dərəcəsi ilə Fransa İnkişaf Agentliyindən “Dəmir yolu sektorunun inkişafı” layihəsi üzrə 67,3 milyon avro (128,0 milyon manat);

- 3 il güzəşt müddəti daxil olmaqla 15 il müddətinə 6 aylıq LIBOR üstəgəl 0,6 faiz dərəcəsi ilə Asiya İnkişaf Bankından "İdarəetmə və Dövlət Sektorunun Səmərəliliyinin Təkmilləşdirilməsi Proqramı - Subproqram 2" layihəsi üzrə 250,0 milyon ABŞ dolları (425,0 milyon manat).

- 6 il güzəşt müddəti daxil olmaqla 19 il müddətinə 6 aylıq Euribor üstəgəl 1,1 faiz dərəcəsi ilə Fransa İnkişaf Agentliyindən "Sumqayıt-Yalama dəmir yolu xəttinin yenidən qurulması" layihəsi üzrə 93,2 milyon avro (178,0 milyon manat).

Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il üzrə daxili dövlət borclanmasının yuxarı həddi (limiti) 500,0 milyon manat məbləğində müəyyən edilmişdir. Hesabat ilində daxili dövlət borclanmasının limitindən yalnız dövlət istiqrazlarının yerləşdirilməsi üçün istifadə edilmişdir. Yerləşdirilmiş dövlət istiqrazları və istiqrazlar üzrə qaytarılmış əsas vəsait nəzərə alınmaqla, yeni daxili dövlət borclanması 224,4 milyon manat (limitin 44,9 faizi həcmində) təşkil etmişdir.

2019-cu il ərzində veriləcək dövlət zəmanətlərinin məbləğinin yuxarı həddi (limiti) 4000,0 milyon manat məbləğində müəyyən edilmişdir. Hesabat ili ərzində 1097,6 milyon manat məbləğində (limitin 27,4 faizi həcmində) dövlət zəmanətləri verilmişdir, bundan:

- Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti ilə "Qazprombank", "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC və "Kapital Bank" ASC arasında "Azərikimya" İB-də modernləşdirmə və yenidənqurma işlərinin maliyyələşdirilməsi üçün imzalanmış kredit müqavilələri üzrə 500,0 milyon ABŞ dolları (850,0 milyon manat);

- "Azəristiliktəchizat" ASC-nin istifadə etdiyi təbii qaza görə SOCAR-ın "Azəriqaz" İB-nə olan borclarının tənzimlənməsi üçün buraxılan sadə veksəl üzrə 32,7 milyon manat;

- Fiziki şəxslərin problemlı kreditlərinin həlli ilə bağlı restrukturizasiya tədbirlərinin həyata keçirilməsi üçün Mərkəzi Bank tərəfindən bank və bank olmayan kredit təşkilatlarına ayrılmış kreditlər üzrə 214,9 milyon manat.

3.2.7.3. Dövlət istiqrazları üzrə əməliyyatlar

2019-cu il ərzində daxili maliyyə bazarında yerləşdirilmiş dövlət istiqrazları üzrə dövlət büdcəsinə 659,0 milyon manat vəsait daxil olmuşdur. Dövlət istiqrazları əsasən yerli kommərsiya bankları, sığorta şirkətləri və bir sıra hüquqi şəxslər tərəfindən alınmışdır.

2019-cu il və ondan əvvəlki illər ərzində yerləşdirilmiş dövlət istiqrazları üzrə 541,9 milyon manat məbləğində vəsait, o cümlədən 450,5 milyon manat əsas borc və 91,4 milyon manat faiz borcu hesabat ili ərzində investorlara geri ödənilmişdir.

2019-cu il 31 dekabr tarixinə dövriyyədə olan dövlət istiqrazlarının ümumi həcmi 1255,5 milyon manat təşkil edərək, 285,0 milyon manatı qısamüddətli (dövriyyə müddəti 1 ilədək), 970,5 milyon manatı ortamüddətli (dövriyyə müddəti 1 ildən 3 ilədək) dövlət istiqrazlarının payına düşür.

Dövlət istiqrazlarının növü	Yerləşdirilmiş dövlət istiqrazları üzrə dövlət büdcəsinə daxil olmuş vəsait	Faiz dərəcəsi
Qısamüddətli dövlət istiqrazları,	267,3	-
1 illik	267,3	5.59% - 7.74%
Ortamüddətli dövlət istiqrazları, o cümlədən	391,7	-
2 illik	216,4	7.00% - 7.99%
3 illik	175,3	7.80% - 9.00%
CƏMİ:	659.0	-

3.2.7.4. Dövlət borcunun vəziyyəti

Hesabat ilinin əvvəlinə birbaşa xarici dövlət borcu 8155,6 milyon ABŞ dolları (ÜDM-in 17,4 faizi), dövlət müəssisələri tərəfindən cəlb edilmiş xarici borclara verilmiş dövlət zəmanətləri üzrə şərti öhdəliklər 771,5 milyon ABŞ dolları (ÜDM-in 1,6 faizi) olmaqla, xarici dövlət borcu 8927,1 milyon ABŞ dolları (ÜDM-in 19,0 faiz) təşkil etmişdir.

Beynəlxalq maliyyə-kredit qurumları və xarici banklarla imzalanmış kredit sazişləri çərçivəsində 2019-cu il ərzində faktiki istifadə olunmuş kredit vəsaitləri və hesabat ilində xarici dövlət borcu üzrə əsas borc ödənişləri nəzərə alınmaqla, 2019-cu ilin sonuna birbaşa xarici dövlət borcu 8320,0 milyon ABŞ dolları (ÜDM-in 17,3 faizi), dövlət müəssisələri tərəfindən cəlb edilmiş xarici borclara verilmiş dövlət zəmanətləri üzrə şərti öhdəliklər 771,0 milyon ABŞ dolları (ÜDM-in 1,6 faizi) olmaqla xarici dövlət borcu 9091,0 milyon ABŞ dolları və ya 2019-cu il üzrə ÜDM-in 18,9 faizini təşkil etmişdir. Hesabat ilinin əvvəli ilə müqayisədə xarici dövlət borcunun həcmnin nominal ifadədə 163,9 milyon ABŞ dolları məbləğində artmasına baxmayaraq, xarici dövlət borcunun ÜDM-də payı 0,1 faiz azalmışdır.

İmzalanmış müqavilələrə uyğun olaraq xarici dövlət borcunun 39,1 faizinin 10 ilədək olan müddətdə, 54,9 faizinin 10 ildən 20 ilədək olan müddətdə, 6,0 faizinin isə 20 ildən yuxarı olan müddətdə qaytarılması nəzərdə tutulur. Hesabat ilində xarici borc üzrə alınan kreditlərin valyuta tərkibi aşağıdakı kimi olmuşdur: XBH (Beynəlxalq Valyuta Fondunun Xüsusi Borcalma Hüquqları) – 4,9 faiz, valyutalar üzrə isə ABŞ dolları ilə – 82,3 faiz, avro – 7,6 faiz, yapon yeni – 3,8 faiz, digər valyutalar – 1,4 faiz. Dəyişən faiz dərəcəsi ilə olan kreditlər xarici borc məbləğinin 36,0 faizini, sabit dərəcə ilə olan kreditlər isə 64,0 faizini təşkil etmişdir.

Hesabat ilinin əvvəlinə birbaşa daxili dövlət borcu 1100,5 milyon manat (ÜDM-in 1,4 faizi), dövlət müəssisələri tərəfindən cəlb edilmiş daxili borclara verilmiş dövlət zəmanətləri üzrə şərti öhdəliklər 219,7 milyon manat (ÜDM-in 0,3 faizi) olmaqla, daxili dövlət borcu 1320,2 milyon manat (ÜDM-in 1,7 faiz) təşkil etmişdir.

Ötən il ərzində daxili maliyyə bazarında yerləşdirilmiş dövlət istiqrazları üzrə cəlb olunmuş vəsait və daxili dövlət borcu üzrə əsas borc ödənişləri nəzərə alınmaqla 2019-cu ilin sonuna birbaşa daxili dövlət borcu 1282,3 milyon manat (ÜDM-in 1,6 faizi), dövlət müəssisələri tərəfindən cəlb edilmiş daxili borclara verilmiş dövlət zəmanətləri üzrə şərti öhdəliklər 133,3 milyon manat (ÜDM-in 0,1 faizi) olmaqla, daxili dövlət borcu 1415,6 milyon manat və ya 2019-cu il üzrə ÜDM-in 1,7 faizini təşkil etmişdir. Hesabat ilinin sonuna daxili dövlət borcu ilin əvvəli ilə müqayisədə 95,4 milyon manat artmış, lakin daxili dövlət borcunun ÜDM-də payı dəyişməz qalmışdır.

3.2.8. Beynəlxalq fəaliyyət, beynəlxalq təşkilatlara üzvlük haqqı, beynəlxalq və ölkə səviyyəli tədbirlər və xarici qrantlar hesabına həyata keçirilən layihələrlə bağlı xərclər

Beynəlxalq fəaliyyət, beynəlxalq maliyyə-kredit təşkilatlarına və ictimai-siyasi təşkilatlara üzvlük haqqı, beynəlxalq və ölkə səviyyəli tədbirlər, Azərbaycan Respublikasının xaricdəki diplomatik nümayəndəliklərinin və konsulluqlarının fəaliyyəti, Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən səfirlik və konsulluqlarında ticarət nümayəndələri və xarici qrantlar hesabına həyata keçirilən layihələrlə bağlı xərclər üzrə 2019-cu ilin dövlət büdcəsindən 246,7 milyon manat vəsait yönəldilmişdir.

Bu vəsaitin 17,7 milyon manatı Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq ictimai-siyasi təşkilatlara (Birləşmiş Millətlər Təşkilatına (BMT), Beynəlxalq Əmək Təşkilatına, Beynəlxalq Telekomunikasiya İttifaqına, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatına, BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatına (FAO), Beynəlxalq Atom Enerjisi Agentliyinə, BMT-nin Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatına (UNESCO), BMT sistemində aid olan digər qurumlara, proqramlara və konvensiyalara, Avropa Şurası və onun qurumlarına, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına (OIC) və onun qurumlarına, Müstəqil Dövlətlər Birliyinə (MDB), Birləşmiş Nüvə Tədqiqatları İnstitutuna

(JINR), Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının Katibliyinə, Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatına (TÜRKSOY), Demokratiya və İqtisadi İnkişaf Naminə Təşkilat – GUAM-a, İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatına (ECO) və digər təşkilatlara) üzvlüyü ilə bağlı xərclərə, 18,4 milyon manatı beynəlxalq maliyyə-kredit təşkilatlarının səhm kapitalında iştirakla bağlı xərclərin maliyyələşdirilməsinə (Asiya İnfrastruktur İnvestisiya Bankına (AIIB), Asiya İnkişaf Bankına (ADB) və İslam İnkişaf Bankına (IDB)) yönəldilmişdir.

Bununla yanaşı, qeyd olunan vəsaitin 26,0 milyon manat məbləğində olan hissəsi beynəlxalq fəaliyyət və bu qəbildən olan digər tədbirlər (QİÇS, Vərəm və Malyariya ilə Mübarizə üzrə Qlobal Fonda, Əfqan Milli Ordusu üzrə Etimad Fonduna maliyyə töhfəsi, Çin Xalq Respublikasının Pekin şəhərində "Yaşıl həyat, daha yaxşı həyat" mövzusunda keçirilmiş Beynəlxalq Bağçılıq Sergisində (Pekin EXPO 2019) ölkəmizin iştirakı, UNESCO və İslam Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatı (ISESCO) üzrə Azərbaycan Respublikası Milli Komissiyalarının fəaliyyətlərinin təşkil edilməsi, Şimali Atlantika Müqaviləsi Təşkilatı (NATO) çərçivəsində keçirilən "Sülh naminə tərəfdaşlıq proqramı" və "Fərdi tərəfdaşlığa dair əməliyyat planı" üzrə tədbirlərin keçirilməsi, Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan Respublikası arasında yeni Saziş layihəsinin ticarət hissəsi üzrə danışıqların növbəti mərhələlərinin keçirilməsi, Azərbaycan Respublikası hakiminin İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin Katibliyinə ezam olunması, "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatı (FAO) arasında FAO-nun Tərəfdaşlıq və Əlaqələndirmə Ofisinin yaradılması və Texniki Yardımın göstərilməsi haqqında" Saziş və "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatı arasında FAO-Azərbaycan Tərəfdaşlıq Proqramı haqqında" Saziş üzrə öhdəliklər, milli sərgilərin təşkili və s.) üçün istifadə olunmuşdur.

2019-cu ildə Azərbaycan Respublikasının xaricdəki diplomatik nümayəndəliklərinin və konsulluqlarının fəaliyyətinin maliyyə təminatı üçün 104,8 milyon manat və Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən səfirlik və konsulluqlarında ticarət nümayəndələri üçün 2,7 milyon manat vəsait yönəldilmişdir.

2019-cu ilin dövlət büdcəsindən beynəlxalq və ölkə səviyyəli tədbirlərin (Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələrin dövlət və hökumət başçıların XVIII Zirvə Görüşü, Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının VII Zirvə Görüşü, 15-ci Avropa Gənclər Olimpiya Festivalı, UNESCO-nun Dünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyası, Dünya dini liderlərinin II Bakı Sammiti, 31-ci Beynəlxalq İnformatika Olimpiadası, 5-ci Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Mədəniyyət Həftəsi, 10-cu "Rostropoviç Beynəlxalq Musiqi Festivalı" və sair bu kimi tədbirlər) keçirilməsi ilə bağlı xərclər üçün 71,4 milyon manat vəsait istifadə edilmişdir.

Hesabat ilində Avropa Komissiyasının 2016-2021-ci illəri əhatə edən "Regionların İnkişafına Dəstək Qrant Proqramı" (Proqram üçün 2015-2016-cı illərdə Komissiya tərəfindən dövlət büdcəsinə 11,7 milyon manat vəsait köçürülmüşdür) üzrə 4,1 milyon manat, 2011-2019-cu illəri əhatə edən "Energetika Sahəsində İslahatlara Dəstək Proqramı" (Proqram üçün 2010-2012-ci illərdə Komissiya tərəfindən dövlət büdcəsinə 11,75 milyon manat vəsait köçürülmüşdür) üzrə 1,5 milyon manat olmaqla, cəmi 5,6 milyon manat vəsait istifadə olunmuşdur.

3.2.9. Dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına həyata keçirilən dövlət proqramları və tədbirlər

Regionların tarazlı və davamlı inkişafının təmin olunması, ölkə iqtisadiyyatının neft sektorundan asılılığının mərhələlərlə azaldılması, müasir tələblərə uyğun infrastrukturların yaradılması və mövcud olanların bir qisminin yenidən qurulması, əhalinin rifah halının, qaçqınların və məcburi köçkünlərin həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması, ölkədə sosial xidmətlərə olan tələblərin ödənilməsi və dövlətin digər funksiyalarının həyata keçirilməsi üzrə qəbul olunmuş dövlət proqramlarının və tədbirlərin icrası 2019-cu ildə də davam etdirilmiş və həmin məqsədlərə 5270,5 milyon manat vəsait yönəldilmişdir.

Təhsil sahəsində uşaqların erkən yaş dövründə inkişafının təmin edilməsi və məktəbəhazırlıq səviyyəsinin artırılması, ümumitəhsil müəssisələrində təhsil alan şagirdlərin bilik səviyyəsinin yüksəldilməsi, xüsusi qayğıya ehtiyac olan uşaqların və gənclərin cəmiyyətə inteqrasiyasını təmin etmək, Azərbaycan vətəndaşlarına aparıcı ölkələrin ali təhsil standartları çərçivəsində keyfiyyətli təhsil almaq imkanının yaradılması məqsədilə həyata keçirilmiş dövlət proqramlarının və tədbirlərin maliyyələşdirilməsi üçün dövlət büdcəsindən 284,1 milyon manat vəsait ayrılmaqla, ümumitəhsil məktəblərində tədris laboratoriya (fizika, kimya, biologiya) avadanlıqlarının alınması ilə bağlı xərclərə 7,0 milyon manat, Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramının maliyyələşdirilməsi ilə bağlı xərclərə 2,3 milyon manat, yaradıcılıq profilli bəzi ali təhsil müəssisələrinin gəlir və xərclərinin tənzimlənməsi ilə bağlı xərclərə 1,0 milyon manat, gənc istedadlar üçün xüsusi təqaüdlərin ödənilməsi ilə bağlı xərclərə 0,3 milyon manat, Azərbaycan Respublikasında xüsusi qayğıya ehtiyacı olan (sağlamlıq imkanları məhdud) uşaqların təhsilinin təşkili üzrə tədbirlərin maliyyə təminatı ilə bağlı xərclərə 0,2 milyon manat və digər tədbirlərə 9,8 milyon manat vəsait yönəldilmiş, o cümlədən aşağıdakı cədvəldə əks olunan proqram və tədbirlər üzrə müəyyən edilmiş hədəflərə uyğun olaraq nəticələrə nail olunmuşdur:

Sıra №	Dövlət proqramının və tədbirin adı	2019-cu il üçün icra (milyon manatla)	Dövlət proqramının və tədbirin icrasının nəticəsi
1.1	ali təhsil müəssisələrində bakalavriat və magistratura pillələrində dövlət sifarişi ilə təhsil alanların təhsil və təqaüd xərclərinin ödənilməsi	182,6	ali təhsil müəssisələrində dövlət sifarişi ilə bakalavriat və magistratura (rezidentura) səviyyələri üzrə 76 min nəfərdən çox təhsil alanların və 21 min nəfərdən çox dövlət hesabına güzəştli kateqoriyaya aid olan şəxslərin (məcburi köçkün statuslu, valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş, I və II dərəcə əlilliyi olan, habelə sağlamlıq imkanları 18 yaşınadək məhdud olan, Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün müdafiəsi zamanı əlil olan, həlak olan, hərbi əməliyyatla əlaqədar itkin düşən və məhkəmə tərəfindən ölmüş elan edilən vətəndaşların uşaqları olan tələbələr) təhsil xərcləri, o cümlədən I və II dərəcə əlilliyi olan, habelə sağlamlıq imkanları 18 yaşınadək məhdud olan tələbələrin təqaüd xərcləri dövlət tərəfindən ödənilmişdir
1.2	dövlət ümumtəhsil məktəblərində məktəbəhazırlıq qruplarının açılması	28,5	2018/2019-cu tədris ilində 5 yaşlı uşaqların məktəbəhazırlıq təhsili ilə əhatə olunması səviyyəsinin 75 faizə (122,0 min nəfərdən çox) çatdırılmasına nail olunmuşdur
1.3	Azərbaycan Respublikasında təhsil sisteminin informasiyalaşdırılması	21,4	təhsil müəssisələrinin informasiya-kommunikasiya üzrə maddi-texniki bazasının təkmilləşdirilməsi üçün 30 ümumi təhsil müəssisəsi "Lego Education" təhsil robotları ilə, 250 nəfər fiziki imkanları məhdud uşaqlar noutbuk ilə təmin

			edilmiş, təhsil müəssisələrində 700 ədəd proyektor quraşdırılmışdır
1.4	ümumtəhsil məktəbləri şagirdlərinin pulsuz dərsliklərlə təmin olunması və metodiki vəsaitlərin alınması	18,0	2019/2020-ci tədris ilində I-XI sinifləri üçün 322 adda 7,7 milyon nüsxə müvafiq olaraq dərslik və müəllimlər üçün metodik vəsait çap edilmişdir
1.5	"Birgə Azərbaycan-Fransız Universiteti "UFAZ"" layihəsinin həyata keçirilməsi	6,5	Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin nəzdində fəaliyyət göstərən Azərbaycan-Fransız Universitetində 4 ixtisas-Kompüter elmləri, Neft-qaz mühəndisliyi, Kimya mühəndisliyi və Geofizika mühəndisliyi üzrə tədris fransız proqramı əsasında aparılmış və hazırlıq ilindən başlayaraq tələbələrin fransız dilini öyrənməsi ilə yanaşı ingilis dilində təhsil alması da təmin edilmişdir
1.6	"SOS Uşaq Kəndləri-Azərbaycan" Assosiasiyası üzrə tədbirlər	1,5	Bakı və Gəncə şəhərlərində kimsəsiz, valideyn himayəsindən məhrum olmuş, həmçinin böhran vəziyyətində, öz ailələrini itirmək riski altında olan uşaqların qayğısına qalmaq, onların ailə mühitində yaşamasını təmin etmək, onları müstəqil həyata hazırlamaq, bu uşaqlara öz gələcəklərini formalaşdırmaqda köməklik göstərmək, yetkinlik yaşına çatmış gənclərin işə iş və yaşayış yeri ilə təmin olunmasına yardım etmək və bu uşaqların öz mədəni mühitlərində cəmiyyətin fəal üzvü kimi formalaşmasına şərait yaratmaq üçün Assosiasiya tərəfindən müvafiq tədbirlər həyata keçirilmişdir
1.7	təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə qrant layihələrinin həyata keçirilməsi	1,0	təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə 3-cü qrant müsabiqəsi çərçivəsində ümumi təhsil kateqoriyası üzrə qalib gəlmiş 53, fərdi kateqoriya üzrə qalib gəlmiş 115 layihənin maliyyələşdirilməsi həyata keçirilmişdir
1.8	xarici ölkələrin ali təhsil və elmi-tədqiqat müəssisələrində Azərbaycanşünaslıq və Xəzər hövzəsi regionu ilə bağlı tədqiqatların təşviqi	1,0	Almaniya, İtaliya və digər ölkələrin ali təhsil və elmi-tədqiqat müəssisələrində yerli və xarici müəllimlərin iştirakı ilə Azərbaycanın tarixi, dili, mədəniyyəti və digər mövzularda tədris prosesi həyata keçirilmişdir

1.9	"2018-2024-cü illərdə Azərbaycan Respublikasında sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər üçün inkluziv təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Proqramı"	0,9	şəhər və rayonlarda fəaliyyət göstərən psixoloji-tibbi-pedaqoji komissiyalar tərəfindən sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin təhsil ehtiyaclarının, inkişaf xüsusiyyətlərinin qiymətləndirilməsi və xüsusi təhsilə cəlb edilmə formasının müəyyənləşdirilməsi üçün yeni qiymətləndirmə alətlərindən istifadə edilmiş, tədris ili ərzində 2 dəfə yenilənən Fərdi Tədris Planı hazırlanmış, təhsil müəssisələri və pilot seçilmiş dörd məktəb məlumatın vizual, səs və daktil formada alınmasını təmin edən vasitələrlə, reabilitasiya avadanlıqları ilə, didaktik materiallarla digər yardımçı vəsait və texnologiyalarla təchiz edilmiş, əsaslı təmir-tikinti işləri aparılan təhsil müəssisələrində panduslar quraşdırılmış, bu kateqoriyadan olan şəxslər üzrə məlumat bazası yaradılmışdır
1.10	Azərbaycan Respublikasında dövlət uşaq müəssisələrindən uşaqların ailələrə verilməsi (De-institusionalizasiya) və alternativ qayğı üzrə tədbirlər	0,7	Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin nəzdində yaradılmış De-institutlaşma və Uşaqların Müdafiəsi İdarəsi tərəfindən dövlət uşaq müəssisələrindən uşaqların ailələrə verilməsi ilə bağlı bir sıra tədbirlər həyata keçirilmiş və 69 nəfər uşaq ailələrə verilmişdir.
1.11	İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına və Qoşulmama Hərəkatına üzv dövlətlərin vətəndaşlarına təhsil qrantlarının verilməsi	0,6	İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına və Qoşulmama Hərəkatına üzv dövlətlərinin 70 nəfər vətəndaşlarına Azərbaycan Respublikasının 15 ali təhsil müəssisələrində təhsil almaq üçün təhsil qrantları verilmişdir
1.12	ümumi təhsil müəssisələrində müxtəlif yaş səviyyələri üçün kitabların alınması	0,5	dövlət ümumi təhsil müəssisələrində kitabxanalar müxtəlif yaş səviyyələri üçün ümumilikdə 40 adda 180,0 min nüsxə oxu ədəbiyyatı dərsliyi ilə təmin olunmuşdur
1.13	Azərbaycan Respublikasının bəzi xarici ölkələrdəki səfirliklərində təhsil məsələləri üzrə müşavirlərin fəaliyyəti	0,3	Müşavirlərin fəaliyyəti nəticəsində Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsilinin həyata keçirilməsi təmin edilmişdir.

Səhiyyə sahəsində xəstəliyinin profilaktikasının və müalicəsinin təkmilləşdirilməsi yolu ilə xəstələnmə, əlillik və ölüm hallarının azaldılması məqsədilə həyata keçirilmiş dövlət proqramlarının və tədbirlərin maliyyələşdirilməsi üçün 222,4 milyon manat vəsait ayrılmaqla, xərcəng xəstəliyi ilə milli mübarizə tədbirlərinin maliyyə təminatı ilə bağlı xərclərə 40,9 milyon manat, müasir tibbi avadanlıqların, cihazların, serverlərin və proqram təminatlarının alınması, onlara xidmət göstərilməsinə 12,3 milyon manat, "2016-2020-ci illər üçün uşaqlar arasında yoluxucu xəstəliklərin immunoprofilaktikasına dair Tədbirlər Proqramı"nın maliyyə təminatına 6,5

milyon manat, koxlear implantasiya əməliyyatları tədbirlərinin maliyyə təminatına 2,0 milyon manat, uşaqlarda anadangəlmə ürək qüsurlarının aradan qaldırılması tədbirlərinin maliyyə təminatına 2,0 milyon manat, və digər tədbirlərə 6,0 milyon manat vəsait yönəldilmiş, o cümlədən aşağıdakı cədvəldə əks olunan proqram və tədbirlər üzrə müəyyən edilmiş hədəflərə uyğun olaraq nəticələrə nail olunmuşdur:

Sıra №	Dövlət proqramının və tədbirin adı	2019-cu il üçün icra (milyon manatla)	Dövlət proqramının və tədbirin icrasının nəticəsi
2.1	“2016-2020-ci illər üçün şəkərli diabet üzrə Dövlət Proqramı”	44,3	2019-cu ildə qeydiyyatda alınmış 267273 şəkərli diabet xəstəsi şəkərsalıcı dərman preparatları və müvafiq aparatlarla təmin edilmişdir. Belə ki, qeydiyyatda olan xəstələrə 2019-cu il ərzində 160117 ədəd qlukometr aparatı, 581680 qutu striplə, 1717 uşaq insulin analoqları-şpris qələmlərlə və özünə nəzarət vasitələri verilmişdir
2.2	Mingəçevir və Yevlax şəhərlərində və Ağdaş rayonunda icbari tibbi sığortanın tətbiqi	31,9	343800 nəfər əhali üçün icbari tibbi sığorta prinsipləri əsasında tibb xidmətləri göstərilmişdir
2.3	“2016-2020-ci illər üçün xroniki böyrək çatışmazlığı üzrə Tədbirlər Proqramı”	30,1	hesabat ilində 458 yeni xəstə proqramlı hemodializ müalicəsinə cəlb olunmuş, 9 mərkəzdə 58 yeni hemodializ aparatı quraşdırılmış, 34 xəstəyə dövlət hesabına böyrəkköçürmə əməliyyatı icra olunmuşdur
2.4	“Talassemiya ilə mübarizəyə dair 2015-2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı”	12,3	2019-cu ildə Talassemiya Mərkəzinə stasionar müalicə üçün 351 nəfər, ambulator müalicə üçün 53496 nəfər müraciət etmişdir. Proqram çərçivəsində qeydiyyatda olan talassemiya xəstələrinin sayı 3414 nəfər təşkil edir. 2019-cu il ərzində 439 nəfərə trombosit kütləsi, 21930 nəfərə eritrosit kütləsi köçürülmüş, 20 nəfərə isə sümük iliyinin transplantasiyası əməliyyatı həyata keçirilmişdir
2.5	“2016-2020-ci illər üçün hemofiliya xəstəliyi üzrə Tədbirlər Proqramı”	12,2	58 kiçik yaşlı hemofiliyalı uşaqda erkən əlilliyin qarşısının alınması məqsədi ilə birincili profilaktika, habelə 70 hemofiliyalı xəstənin həyat keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq məqsədi ilə ağırlaşma hallarında ikincili profilaktika tətbiq edilmişdir

2.6	“2017-2021-ci illər üçün qanın bədxassəli xəstəlikləri ilə mübarizə üzrə Tədbirlər Proqramı”	6,6	morfoloji, immunofenotipik, sitokimyəvi, sitogenetik, FISH və molekulyar-genetik diaqnostikası üçün lazım olan reaktivlər alınmış, qanın bədxassəli xəstəliklərinə düşər olmuş xəstələr sitostatik və innovasion dərman preparatları ilə təmin edilmişdir
2.7	uşaqların icbari dispanserizasiyası	4,5	Respublikanın uşaq əhalisinin 2456293 nəfəri (94%) (mütəşəkkil - 1823896 nəfər, qeyri mütəşəkkil – 632397 nəfər) dispanserizasiyadan keçmişdir
2.8	“Ana və uşaqların sağlamlığının yaxşılaşdırılmasına dair 2014-2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı”	3,0	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin baş mütəxəssisləri tərəfindən tərtib edilmiş illik sifarişə müvafiq olaraq 18 adda dərman vasitəsi və 63 adda sərfiyyat materialları alınaraq Səhiyyə Nazirliyinin bölgüsü əsasında respublikanın şəhər və rayonlarında olan perinatal mərkəzlərə göndərilmişdir
2.9	Azərbaycan Respublikasında HIV/AIDS-in qarşısının alınması və onunla mübarizə tədbirləri	2,5	antiretrovirus dərman vasitələri alınmış, seroloji müayinələrin aparılması üçün 392 min müayinəlik, PZR müayinələri üçün 24 dəst (2304 müayinəlik) test-sistemlər, reaktiv və reagentlər, tibbi təyinatlı vasitələr alınmışdır
2.10	“2016-2020-ci illər üçün vərəmlə mübarizə üzrə Tədbirlər Proqramı”	2,1	illik peyvənd sifarişləri hazırlanmış, 220000 doza BCG vaksini alınaraq peyvənd təqviminə uyğun müvafiq tibb müəssisələrinə verilmiş, habelə İxtisaslaşdırılmış Müalicə Müəssisələrinin tibb xidməti laboratoriyasında olan avadanlıqlar (Bactec MGİT 960) cari təmir edilmiş və onlara texniki xidmət göstərilmişdir
2.11	dağınıq skleroz xəstəliklərinin müalicəsi, profilaktikası və onunla mübarizə tədbirləri	1,8	Akademik M.Mirqasımov adına Respublika Klinik Xəstəxanasının Nevroloji Mərkəzi üçün 3 adda laboratoriya avadanlıqları, 24 adda zəruri dərman preparatları, 15 adda diaqnostik reaktivlər və vasitələr alınmış, habelə 370 nəfər “Avonex”, 173 nəfər “Mitoksantron” dərman preparatları, digər xəstələr isə müvafiq simptomatik müalicə üçün nəzərdə tutulmuş dərmanlarla təmin edilmişdir
2.12	“2016-2020-ci illər üçün qanın, qan komponentlərinin donorluğu və qan xidmətinin inkişafına dair Tədbirlər Proqramı”	1,4	qan xidməti müəssisələrinin maddi-texniki bazalarının möhkəmləndirilməsi, müasir avadanlıq və ləvazimatlarla təmin edilmiş, Bakı şəhəri və respublikanın digər şəhər və rayonlarında yerləşən idarə və təşkilatlarda könüllü donorluq aksiyaların həyata

			keçirilmiş, ölkədə qan donorluğuna dair seminarların və elmi konfransların təşkil edilmiş, təbii fəlakət, qəza və digər fəvqəladə hallar zamanı zərərçəkənlərin qan və qanın komponentləri ilə təminatı üçün ehtiyatlar yaradılmış və yenilənmişdir
--	--	--	---

Sosial müdafiə və sosial təminat sahəsində əhalinin məşğulluq imkanlarının artırılması, aztəminatlı ailələrin, sağlamlıq imkanları məhdud olan şəxsləri sosial rifah halının yaxşılaşdırılması, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlara və digər şəxslərə göstərilən sosial xidmətlərin genişləndirilməsi məqsədilə həyata keçirilmiş dövlət proqramlarının və tədbirlərin maliyyələşdirilməsi üçün dövlət büdcəsindən 219,1 milyon manat vəsait ayrılmaqla, aztəminatlı ailələrin sosial rifah halının yaxşılaşdırılması üçün ünvanlı sosial yardımın verilməsinə 38,8 milyon manat, sosial müavinətlərin və təqaüdlərin ödənilməsində yaranmış əlavə tələbatın maliyyələşdirilməsi üçün 32,8 milyon manat, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlara Qeyri Hökumət Təşkilatları tərəfindən sosial reabilitasiya xidmətlərinin göstərilməsi ilə bağlı xərclər üçün 2,0 milyon manat, Azərbaycan Həmkarlar İttifaqı Konfederasiyasının "Kurort" Səhmdar Cəmiyyəti tərəfindən məcburi köçkünlərə xidmət xərcləri üçün 0,2 milyon manat və digər tədbirlərə 13,1 milyon manat vəsait yönəldilmiş, o cümlədən aşağıdakı cədvəldə əks olunan proqram və tədbirlər üzrə müəyyən edilmiş hədəflərə uyğun olaraq nəticələrə nail olunmuşdur:

Sıra №	Dövlət proqramının və tədbirin adı	2019-cu il üçün icra (milyon manatla)	Dövlət proqramının və tədbirin icrasının nəticəsi
3.1	əhalinin məşğulluq imkanlarının artırılması sahəsində tədbirlərin həyata keçirilməsi	80,0	hesabat ilində 38 min ictimai iş yeri yaradılmış və işsiz vətəndaşlar müvafiq işlərlə təmin olunmuşdur
3.2	Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü uğrunda həlak olmuş, ölmüş və hərbi əməliyyatlarla əlaqədar xəbərsiz itkin düşdüynə görə ölmüş elan edilmiş hərbi qulluqçuların ailə üzvlərinə müavinətlərin ödənilməsi	50,0	8661 şəhid ailəsinin vərəsələrinə 11,0 min manat məbləğində birdəfəlik müavinətlər ödənilmişdir
3.3	"Əlilliyi olan qadınların və Dağlıq Qarabağ müharibəsi veteranlarının hüquqlarının və rifahının təmin edilməsi birgə proqram sənədi" və "Bütün yaşlar üçün cəmiyyətin qurulması: fəal yaşlanma yolu ilə Azərbaycanda yaşlıların rifahının təşviq edilməsi" layihələri üzrə Hökumətin iştirak paylarının maliyyələşdirilməsi	1,6	sosial cəhətdən həssas olan şəxslər özünüməşğulluq və biznesin qurulması ilə əlaqədar proqramlara cəlb edilmişdir

3.4	"Valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlar və övladlığagötürmə" altsisteminin yaradılması	0,6	"Valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlar və övladlığagötürmə" altsisteminin yaradılmışdır
-----	--	-----	--

Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən fəaliyyət sahəsində ölkə ərazisində yerləşən tarixi, mədəni irsə aid elementlərin, abidələrin elmi, tarixi və mədəni cəhətdən öyrənilməsinin, təbliğinin, məqsədyönlü istifadəsinin, qorunub saxlanmasının və inkişafının təmin edilməsi, nəşriyyat və kinematoqrafiya sahəsinin inkişaf etdirilməsi, ölkədə turizm potensialının artırılması məqsədilə həyata keçirilmiş dövlət proqramlarının və tədbirlərin maliyyələşdirilməsinə dövlət büdcəsindən 81,1 milyon manat vəsait ayrılmaqla, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyinə 22,6 milyon manat, Azərbaycan Respublikası İctimai Televiziya və Radio Yayımları Şirkətinə birdəfəlik maliyyə yardımının verilməsinə 5,0 milyon manat, "Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri" QSC-yə 3,0 milyon manat və digər tədbirlərə 6,1 milyon manat vəsait yönəldilmiş, o cümlədən aşağıdakı cədvəldə əks olunan proqram və tədbirlər üzrə müəyyən edilmiş hədəflərə uyğun olaraq nəticələrə nail olunmuşdur:

Sıra №	Dövlət proqramının və tədbirin adı	2019-cu il üçün icra (milyon manatla)	Dövlət proqramının və tədbirin icrasının nəticəsi
4.1	teatr və konsert müəssisələrinin fəaliyyətinə dəstək	19,2	ölkədə 31 teatr, konsert müəssisələrinin gəlirləri ilə xərcləri arasında yaranmış fərq (zərər) dövlət tərəfindən ödənilmişdir
4.2	Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin xarici ölkələrdəki mədəniyyət mərkəzlərinin saxlanması	4,2	Azərbaycan Respublikasının daxili və xarici siyasəti, mədəniyyəti, tarixi, sosial-iqtisadi inkişafı, elmi-texniki və turizm potensialı barədə təbliğat işini genişləndirmək məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Fransa, Avstriya və Özbəkistan respublikalarındakı mədəniyyət mərkəzlərinin saxlanması təmin edilmişdir
4.3	xarici populyar televiziya şirkətləri vasitəsi ilə respublikamızın turizm imkanlarının təbliği	3,5	Azərbaycanın turizm potensialını əks etdirən proqramlar və reklam çarxları "CNN", "Euronews" və Rusiya Federasiyasının aparıcı televiziya kanallarında nümayiş etdirilmişdir
4.4	Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən həyata keçirilmiş layihələrin və Komitənin tabeliyində olan Azərbaycan Diasporuna Dəstək Fondunun maliyyələşdirilməsi	3,5	xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması ilə bağlı tədbirlər, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması sahəsində tədbirlər, Azərbaycan xalqının tarixi və mədəni irsinin təbliği ilə bağlı tədbirlər, digər xalqların diasporları ilə əlaqələr və lobbı quruculuğu ilə bağlı tədbirlər həyata keçirilmiş və dünyanın müxtəlif ölkələrində

			Azərbaycan Evlərinin saxlanması təmin edilmişdir
4.5	Azərbaycan kinosunun inkişafının təmin edilməsi ilə bağlı tədbirlər	1,5	hesabat ili ərzində 13 bədii, sənədli və çizgi filmlərin istehsalı başa çatdırılmış, özəl kino şirkətləri tərəfindən 33 bədii və sənədli filmlər Dövlət Reyestrində qeydə alınaraq yayım vəsiqəsi ilə təmin olunmuşdur
4.6	"Azərbaycan teatrı 2009-2019-cu illərdə Dövlət Proqramı"	1,5	bu vəsait hesabına dövlət sifarişi yolu ilə 22 tamaşa hazırlanmış, 3 yerli və 1 beynəlxalq teatr festivalı keçirilmiş, 6 xarici kollektiv heyət tərəfindən Bakı şəhərində tamaşa nümayiş etdirilmiş, 2 milli rejissor tərəfindən xaricdə tamaşa hazırlanmışdır
4.7	teatrlarda tamaşaların hazırlanması ilə bağlı maddi yardımın verilməsi	0,5	
4.8	"Gənclər evi" sosial xidmət müəssisələrinin saxlanması	1,0	bu vəsait hesabına 12 "Gənclər evi" üzrə 61201 nəfər gəncin ahəngdar inkişafı və asudə vaxtlarının səmərəli təşkil edilməsi təmin edilmiş, onlara sosial-psixoloji, hüquqi və informasiya yardımları göstərilmişdir
4.9	incəsənət xadimlərinə verilən mükafatların maliyyə təminatı	0,9	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 28 may tarixli 707 nömrəli Fərmanı ilə Azərbaycan Respublikasının incəsənət xadimlərinə dövlət qayğısının artırılması, Azərbaycanda səhnə sənətinin inkişafı üçün daha əlverişli şərait yaradılması üçün səhnə fəaliyyəti ilə bağlı aparıcı incəsənət xadimləri üçün hər biri ayda 500 manat olmaqla Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 150 (yüz əlli) mükafatı təsis edilmişdir
4.10	yaşlı və gənc nəsil yazıçıların, rəssamların və bəstəkarların xüsusi təqaüd fonduna vəsaitin köçürülməsi	0,6	bu vəsait hesabına yaşlı nəsil üçün 130 nəfər olmaqla 300 manat, gənc nəsil üçün 50 nəfər olmaqla 200 manat məbləğində xüsusi təqaüdlər verilmişdir

Digər sahələr üzrə mövcud olan dövlət proqramları və tədbirləri üzrə, o cümlədən Azərbaycan Respublikasında əhəlinin mənzilə olan tələbatının ödənilməsi və vətəndaşların güzəştli şərtlərlə mənzil əldə etməsi xərclərinə 142,0 milyon manat, o cümlədən 1112 ədəd sosial mənzillərin tikilərək istifadəyə verilməsinə 62,0 milyon manat və güzəştli ipoteka proqramı çərçivəsində 1390 ədəd güzəştli ipoteka kreditlərinin verilməsinə 80,0 milyon manat, 1 milyon 200 min sayda yeni nəsil şəxsiyyət vəsiqələrinin və biometrik pasportların hazırlanaraq vətəndaşlara paylanılmasına 17,5 milyon manat, "Şahdağ Turizm Mərkəzi" QSC-nin fəaliyyəti ilə bağlı yaranmış zərərin ödənilməsinə 12,0 milyon manat, ünvanlı dövlət sosial yardımını alan aztəminatlı

ailələrin əmlakının, dövlətə məxsus əmlakın və dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlara məxsus nəqliyyat vasitələrinin icbari sığortası xərclərinin ödənilməsinə 11,0 milyon manat, toxumçuluq və tinglik təsərrüfatlarından satılan 1-ci və 2-ci reproduksiya toxumlarına və tinglərə görə dövlət büdcəsindən təsərrüfatlara subsidiyanın ödənilməsinə 7,8 milyon manat, yaşıllıqların salınmasına, onlara xidmət və landşaft quruluşu işlərinin yerinə yetirilməsinə 7,1 milyon manat, Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin tabeliyində "Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutu" publik hüquqi şəxsə maliyyə yardımının verilməsinə 5,7 milyon manat, "Elektron Hökumətin İnkişafı Mərkəzi" publik hüquqi şəxsin saxlanılmasına 4,7 milyon manat, dövlət təftişlərinin hazırlanmasına 2,8 milyon manat, ünvan reyestrinin fəaliyyətini təmin edən informasiya sisteminin yaradılmasına 1,0 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

Hesabat ilində Azərbaycan Respublikasında ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədi ilə nəzərdə tutulmuş tədbirlərin həyata keçirilməsinə 419,4 milyon manat vəsait ayrılmışdır. Bu vəsait hesabına pambıq, tütün, şəkər çuğunduru, barama və digər istehsal sahələri üzrə ümumilikdə 483083 nəfər istehsalçıya 299,2 milyon manat subsidiyanın ödənilməsi təmin edilmiş, həmçinin, lizinqə verilən və lizinq yolu ilə satılan texnikalara, suvarma sistemləri dəstinə və damazlıq heyvanlarına görə güzəştlərin tətbiq olunmasına, "Elektron kənd təsərrüfatı" informasiya sisteminin təkmilləşdirilməsinə, yeni elektron sistemlərinin yaradılmasına və avadanlıqlarla təchiz edilməsinə, Strateji Yol Xəritəsində nəzərdə tutulmuş tədbirlərin və kənd təsərrüfatı sahəsində qəbul olunmuş Dövlət Proqramlarının həyata keçirilməsinə, kənd təsərrüfatı heyvanlarının xüsusi təhlükəli xəstəliklərə qarşı vaksinlərin və diaqnostikumların, habelə xüsusi təyinatlı nəqliyyat vasitələrinin alınmasına 120,2 milyon manat vəsait yönəldilmişdir.

3.2.10. 2019-cu il dövlət büdcəsinin yerli gəlir və xərcləri

2019-cu ildə dövlət büdcəsinin yerli gəlirləri 738,8 milyon manat proqnoza qarşı 884,9 milyon manat məbləğində və ya 19,8 faiz çox icra olunmuşdur. 2018-ci ilə nisbətən isə yerli gəlirlər 166,5 milyon manat və ya 23,2 faiz çox olmuşdur.

Ayrı-ayrı tədiyyə növləri üzrə icra, o cümlədən əlavə dəyər vergisi üzrə 285,3 milyon manat, fiziki şəxslərdən gəlir vergisi üzrə 194,4 milyon manat, hüquqi şəxslərin mənfəət (gəlir) vergisi üzrə 144,6 milyon manat, sadələşdirilmiş vergi üzrə 62,8 milyon manat, cərimə və sanksiyalardan daxilolmalar üzrə 50,7 milyon manat, aksizlər üzrə 41,6 milyon manat, dövlət rüsumu üzrə 40,8 milyon manat, hüquqi şəxslərin əmlak vergisi üzrə 35,8 milyon manat, hüquqi şəxslərin torpaq vergisi üzrə 10,7 milyon manat, xarici iqtisadi fəaliyyətlə bağlı sair vergilər üzrə 8,5 milyon manat, mədəni vergisi üzrə 6,0 milyon manat, dövlət mülkiyyətində olan torpaqların icarəyə verilməsindən icarə haqqı üzrə 2,9 milyon manat, dövlət əmlakının satışından daxilolmalar üzrə 0,8 milyon manat təşkil etmişdir.

2019-cu ildə rayon və şəhərlərin yerli gəlir və xərclərini tənzimləmək üçün dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərindən 73,6 milyon manat maliyyə yardımı verilmişdir.

2019-cu ildə respublikanın 35 rayon və şəhəri, o cümlədən Gəncə, Sumqayıt, Lənkəran, Şəki, Yevlax, Mingəçevir, Şirvan, Naftalan şəhərləri, Abşeron, Ağcabədi, Ağdaş, Astara, Beyləqan, Bərdə, Biləsuvar, Göyçay, Göygöl, Hacıqabul, Xaçmaz, İmişli, İsmayilli, Kürdəmir, Qazax, Qəbələ, Quba, Qubadlı, Qusar, Masallı, Neftçala, Saatlı, Sabirabad, Salyan, Siyəzən, Şabran və Şamaxı rayonları dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərindən maliyyə yardımı almadan xərclərini öz gəlirləri hesabına maliyyələşdirmişlər.

2019-cu ildə dövlət büdcəsinin yerli xərcləri 842,8 milyon manat proqnoza qarşı icra 802,6 milyon manat və ya 95,2 faiz olmuşdur. 2019-cu il üzrə yerli xərclərin məbləği 2018-ci ilə nisbətən 103,6 milyon manat və ya 14,8 faiz çox olmuşdur.

2019-cu ilin dövlət büdcəsinin yerli xərclərində nəzərdə tutulmuş vəsaitin 28,7 faizi və ya 230,0 milyon manatı (2018-ci illə müqayisədə 25,0 milyon manat və ya 12,2 faiz çox) mənzil və kommunal təsərrüfatı xərclərinə, 27,9 faizi və ya 224,2 milyon manatı (2018-ci illə müqayisədə

23,7 milyon manat və ya 11,8 faiz çox) səhiyyə xərclərinə, 27,1 faizi və ya 217,4 milyon manatı (2018-ci illə müqayisədə 43,9 milyon manat və ya 25,3 faiz çox) təhsil xərclərinə, 12,9 faizi və ya 103,7 milyon manatı (2018-ci illə müqayisədə 9,6 milyon manat və ya 10,2 faiz çox) yerli icra hakimiyyəti orqanlarının saxlanması xərclərinə, 1,0 faizi və ya 8,4 milyon manatı (2018-ci illə müqayisədə 0,8 milyon manat və ya 11,1 faiz çox) mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi və digər kateqoriyalara aid edilməyən xərclərə, 2,4 faizi və ya 18,9 milyon manatı digər xərclərə yönəldilmişdir.

İqtisadi təsnifata uyğun olaraq 2019-cu il yerli xərclərin 359,2 milyon manatı və ya 44,8 faizi (2018-ci illə müqayisədə 43,0 milyon manat və ya 13,6 faiz çox) əməyin ödənişinə, 338,5 milyon manatı və ya 42,2 faizi (2018-ci illə müqayisədə 65,8 milyon manat və ya 24,1 faiz çox) malların (işlərin və xidmətlərin) satın alınmasına, 81,3 milyon manatı və ya 10,1 faizi digər xərclərə (icarə və muzzdlu xidmətlər, mənzil fondunun təmiri, müxtəlif təyinatlı obyektlərin və yolların əsaslı təmiri, bank xərcləri, sair müxtəlif xərclər), 14,4 milyon manatı və ya 1,8 faizi (2018-ci illə müqayisədə 0,5 milyon manat və ya 3,6 faiz çox) subsidiyalara və cari transfertlərə, 7,5 milyon manatı və ya 0,9 faizi (2018-ci illə müqayisədə 1,2 milyon manat və 19,0 faiz çox) qeyri-maliyyə aktivlərinin alınmasına, 1,7 milyon manatı və ya 0,2 faizi təqaüdlərə və sosial müavinətlərə yönəldilmişdir.

3.3. 2019-cu il dövlət büdcəsinin kəsiri (defisit)

2019-cu ilin dövlət büdcəsində 207,8 milyon manat məbləğində kəsir (defisit) yaranmışdır ki, bu da proqnozlaşdırılan 2022,0 milyon manat kəsirdən 1814,2 milyon manat və ya 9,7 dəfə azdır.

Kəsinin proqnoza qarşı əhəmiyyətli dərəcədə daralması ilk növbədə fiskal orqanlar (Dövlət Vergi Xidməti və Dövlət Gömrük Komitəsi) tərəfindən dövlət büdcəsinə daxilolmaların artıqlaması ilə təmin edilməsi və dövlət büdcəsinin xərclərinin qənaətlə icra olunması hesabına olmuşdur.

3.4. 2020-ci il 1 yanvar tarixinə vahid xəzinə hesabının sərbəst qalığı

2020-ci il 1 yanvar tarixinə vahid xəzinə hesabının sərbəst qalığı 2342,2 milyon manat, o cümlədən manatla 952,8 milyon manat və xarici valyutaların manat ekvivalenti ilə 1389,4 milyon manat təşkil etmişdir.

4. 2019-cu il icmal büdcənin icrası

4.1. İcmal büdcənin gəlir və xərclərinin əsas istiqamətləri üzrə icrası

2019-cu il icmal büdcənin gəlirləri 29234,8 milyon manat proqnoza qarşı 16,2 faiz çox və ya 33966,7 milyon manat təşkil etmişdir.

İcmal büdcənin xərcləri 27370,9 milyon manat məbləğində olmaqla proqnozun 96,8 faizini və ya 26506,1 milyon manatını təşkil etmişdir.

İcmal büdcənin tərkib hissəsi olan Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun büdcəsinin gəlirləri 4128,1 milyon manat proqnoza qarşı 4116,7 milyon manat və ya 99,7 faiz icra olunmuşdur ki, bu da 2018-ci ilə nisbətən 368,8 milyon manat və ya 9,8 faiz çoxdur.

Fondun gəlirlərinin 28,7 faizi və ya 1182,7 milyon manatı dövlət büdcəsindən birbaşa transfert, 71,3 faizi və ya 2934,0 milyon manatı (2018-ci ilə nisbətən 523,4 milyon manat və ya 21,7 faiz çox) məcburi dövlət sığorta haqları və sair daxilolmalar təşkil etmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun büdcəsinin xərcləri 4128,1 milyon manat proqnoza qarşı icra 3948,8 milyon manat və ya 95,7 faiz olmuşdur ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 196,6 milyon manat və ya 5,2 faiz çoxdur.

İşsizlikdən Sığorta Fondunun büdcəsinin gəlirləri 98,5 milyon manat proqnoza qarşı 104,0 milyon manat və ya 105,6 faiz olmuşdur.

Fondun gəlirlərinin 13,2 faizi və ya 13,7 milyon manatı dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların sığorta ayırmalarının, 86,8 faizi və ya 90,3 milyon manatı sair daxilolmaların hesabına təmin edilmişdir.

İşsizlikdən Sığorta Fondunun büdcəsinin xərcləri 98,5 milyon manat proqnoza qarşı 69,0 milyon manat və ya 70,1 faiz icra edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun büdcəsinin gəlirləri 15450,2 milyon manat proqnoza qarşı 19030,6 milyon manat və ya 23,2 faiz çox olmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun büdcəsinin xərcləri tam məbləğdə və ya 11564,3 milyon manat icra olunmuşdur.

Fondun xərclərinin 11364,3 milyon manatı və ya 98,3 faizi dövlət büdcəsində nəzərdə tutulan transfertə, 200,0 milyon manatı və ya 1,7 faizi qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial-məişət və məskunlaşma məsələləri ilə bağlı tədbirlərin maliyyələşdirilməsinə yönəldilmişdir.

İcmal büdcənin tərkib hissəsi olan Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin gəlirləri 383,7 milyon manat proqnoza qarşı 397,0 milyon manat və ya 13,3 milyon manat (3,5 faiz) çox olmuşdur.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin gəlir və xərclərinin tənzimlənməsi üçün 2019-cu il dövlət büdcəsindən 300,4 milyon manat (2018-ci ilə nisbətən 18,5 milyon manat və ya 6,6 faiz çox) dotasiya ayrılmışdır.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin xərcləri 397,8 milyon manat təşkil etmişdir ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 27,6 milyon manat və ya 7,5 faiz çoxdur.

4.2. İcmal büdcənin artıqlığı (profisit)

2019-cu ilin icmal büdcəsi 1863,9 milyon manat büdcə artıqlığı (profisit) ilə proqnozlaşdırılsa da, faktiki artıqlıq 7460,6 milyon manat və ya ÜDM-in 9,1 faizi həcmində (proqnoza nisbətən 6,8 faiz-bənd çox) olmuşdur. Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun gəlirləri nəzərə alınmadan icmal büdcədə 11570,0 milyon manat kəsir qeydə alınmışdır ki, bu da 2019-cu ilin ÜDM-nin 14,3 faizini təşkil etməklə, proqnozlaşdırılmış həddən 3,0 faiz-bənd azdır.
